



TÝDENÍK MLADEJ INTELIGENCE

# ELITY a LIDÉ

Ivan Sviták

(ZRUČ, 1965)

Milý Vladimíre,

obdivoval jsem laskavou apatii a lidskou pokoru rádků o bláznivých cestách, sněhu a rodiných problémech. Snad budu už brzy stejně vyrovnan, ale profesionální zájem mne neustále žene do vzpoury proti agresivním spodním vodám debility, podemlajícím tento stát, ačkoli by snad bylo lepší tiše resignovat a mlčet s vědomím Gorgiovy pravdy, že právě poznání je nesdělitelné. Takové řešení se mně však příci stejně, jako by se Tobě příčilo naučit se zákonu optiky a chirurgie oka proto, abys lidí učil masové šířit. Smysl dějin může být ovšem právě v tom, že dokazujeme možnost této eventuality, kdežto lidé, kteří chtějí vytahovat vůz z bláta, jednají nesmyslně, protože smyslem dění může být zadřená mašina určitého státního zřízení. Je to riziko omylu, jemuž nelze uniknout, pokud jsme ve hře, stejně jako cílem předstírané operace v bitvě může být taktická prohra v zájmu strategického vítězství, takže vojáci, kteří se snaží o vítězství v kritickém úseku, jsou logicky vzato směšní, i když padou jako hrdinové: Je tedy docela dobré možné, že praví jednatelé dějin jsou právě bankrotáři, kteří proti svému původnímu záměru pozemského štěstí nejsou schopni zabezpečit ani obyčejné funkce kteréhokoli státu, což jim zasa nevadí, aby si nemysleli, že jsou odborníky na historickou nutnost a aby nejdali tak, jakoby měli v banku náhod podplaceného krupiera. Nemá tedy smyslu posuzovat jejich činy teorií marxismu, protože je to podobné jako vykládat infusorii postuštu života biologickou teorií, když jí infusoriu stejně nechápe, ačkoli se řídí týmž zákony, jež nechápe. A to je relativně dobré, protože lidé s neomylným instinktem na všechno kašlou, s výjimkou malé korumpované elity, které není lhostejná moc, protože je podmínkou jejich přežití. Nejlepší lidé této elity se naučili logice, aby ji popírali a aby obrátili předstírání přijatelně vypadající blbosti, což vysoce oceňují u některých svých korumpovaných přátel, protože je to intelektuální výkon bez ohledu na morálku, kdežto ryzí dobré srdce neomluňuje ani prázdnou hlavu ani krvavé ruce.

2. Stavuji tedy dočasně u filmu uprostřed strašného kráváku okresní tancovačky starých záložáků s nadřazenými děvcaty ze Zruče, zatímco se tu filmuje paradoxní příběh jako sémantická antinomie.

## JEDINÁ VĚTA V TOMTO OBDĚLNÍKU JE LZIVÁ

protože z tohoto filmu i z paradoxu vyplývá stejně pravda jako lež. Je to metafyzická věta, jež není verifikovatelná kritériem pravdy, stejně jako Tvé přesvědčení, že po zjevení jsou možné jen nedůslednosti. Poslouchal jsem Iona Carnapa a Feigla, četí Russela a Pappa, abych se dozvěděl, co zmůže lidské poznání, ale byl jsem zkáman, protože jsem se nedozvěděl nic o tom, co mám nebo mohu dělat, zda smím opustit ženu, milenku nebo dítě. A tak se mi zdala empirická kritéria pravdy nakonec směšná, protože požádavek verifikovatelnosti tvrzení spočívá na postulátu rationality, ačkoli lidé jsou právě tak rozumové bytosti jako blázni. Filosofie začíná tím, že víme, že jsme lidé, že jsme blázni a proto filosof nemůže říci o sobě, že je filosof, ale může o sobě říci, že je blázen. Jedině ambivalentní výroky o člověku jsou pravdivé, stejně jako paradox o lháři Epimenidovi. Navzájem se lidé považují bud za charakterní osobnosti nebo bezcharakterní ničemý, za dobré občany nebo zlé rozmolkynky, za mravné či nemravné. Objektivně jsou vždy obojí zároveň — rozumní blázni a blázni rozumí. Tatáž ambivalence platí též pro zdejší elitu moci, která je dosti surová a hlučná, aby nenáviděla pravou elitu založenou ne na rodu nebo penězích, ale na převara myšlení. Nová elita je zároveň zajímavá na své cestě parvenus k přepychu, takže vytváří daleko zajímavější kulisy pro zbytek měno času nežli alpská idyla s barvotiskem spotřebního masového štěstí a se zajištěným postavením vědeckého pracovníka, jenž má právo na verifikaci exaktních protokolárních vět, ale je bezmocný před faktem, že poněkud jiní mocensti velkouznamí mají právo jeho protokolární věty ignorovat nebo je znít, včetně autorů protokolárních vět — a to bez protokolů a bez řecí. Je-li tedy existence tady i tam v podstatě obdobná, pak



FOTOGRAFIE VLADIMÍRA ŽITNÉHO

dávám přednost dobrodrůžnému a riskantnímu existování zde, protože vzácné konjunkce humoru, hluousti, velelkých myšlenek a kreativismu mne vynáhradí desetinásobek platu na některé zahraniční universitě.

3. Původní společenské elity byly elity fyzické moci, pak elity rodu a peněz. Ženy reagují na svalovce, auto a postavení mají pudově pravdu, reagují na znaky bývalých elit. Zvláštnosti dneška jsou elity vykonávající moc nepřímo, jako manipulátori dějin, kdežto fyzická moc ani rod nehrájí rozhodující úlohu a peníze jsou jen vnější stránkou příslušnosti k elitě. Zdejší byrokratické-administrativní elity se neliší rozsahem osobního vlastnictví, ale soustavou nadpráv a privilegií, které si vytvořila jako hrabu proti mase, na níž si pro jistotu vycvičila psy, hladící zadrátnován vily na Orliku. Takže muž z lidu pečlivě počítá stovky šestsettrojek, jež přijíždějí na Silvestra k nové šlechtě, aby se vytvořil důvod pro trvalou pohotovost hladacích psů. Avšak paradox výsady platí paradoxně a ti, kdo se zadrátovali, jsou sami zadrátování v nepřístupném prostoru a chtějí-li rozšířit svou svobodu, jsou ohroženi tými psy, kteří je mají chránit, protože psi jsou vyučeni proti lidem a nedovedou rozlišovat členy a nečleny politbyra, což je sice trapné — ale omluvitelné — [u psů]. Případáni komické pozorovat tento vývoj představují bývalé revoluce, v němž revoluční ideologie přijímají potichu a nevědomě spotřební model životních hodnot městskák, proti nimž ideologie původně protestovaly. Stejně oprávněná a rozhodčeně to činila a druhého břehu aristokracie, dávající kdysi svým nepřátelům cítit chladně pohrdání nebo zdvořilý despekt, když nepouštěla paní Verdurinovou k věvodkyni z Guermantů ani tehdy, když se dávala příležitostně bavit Bergottem, Swannem nebo Saint Loupem. V podstatě jimi pohrdala stejně jako baron de Charlus. Nic nám nepřekáží dělat totéž, jsme-li přesvědčeni, že jediná pravá elita není vytvářena ani mocí, ani rodem, ani penězi, ani privilegiem, ale jen mřouč chápání světa, vztahu k lidem, tedy intelektu. Jinak bych se mohl obdivovat boxérům nebo úspěšným kurvám a cítit se vůči nim méněcenný, o privilégiích moci ani nemluv. Lidé jsou si rovní v biologickém cyklu rození a smrti, ale mrač lidskosti je různá podle stupně v němž chápeme sebe a svět, takže pozorujeme-li elity správným prismatem, jsou jejich rozdíly zanedbatelné, s výjimkou mřouč chápání, jež je i mřouč lásky a lidské závažnosti. Jinak bys nejezdil blátem na kole kondolovat příbuzným svých nebožtíků.

4. Intelektuálové sice už pochopili, že nová třída byrokratů moci je trapná karikatura dřívějších cílů marxismu a socialismu, ale jsou i mřouč a myslí, že je možné sloučit loyalitu a toto chápání. Myslel bych si to asi také, protože bezpracná vysoká renta stojí za konkese, ale v situaci, kterou bych neměl odvahu vyvolat zájem, jsem byl příliš pohodlný, než abych se vzdal pro prachy integrity svého rozumu. Právě to pobouřilo nejvíce lidí, kteří volí formy

nátlaku podle "modelu sebe a kteří nekalkulují nikdy s konsistence osobnosti jako s hodnotou. Nemohu tedy předpokládat, že by někdo obřoval raději postavení nebo peníze, aby se nemusel vzdát sám sebe. Integrity není pro ně ani kalkulovatelnou položkou hry, natož hodnotou. Chápou jen to, co jsou schopni projektovat do světa, chápou jen své vlastní projekce.

5. Zradu na idejích, které daly nové elity moc, bylo třeba trestat, kdyby paradoxie dějin netrestala samy vady vývoje před dábelsky chytrým šach-matem a kompromitovat tak utopii skutečnosti, a skutečnost utopí tím úspěšněji, čím více se elita třeší, nechápací lečku, v níž je chycena. Kdyby se měl tento stav reprodukovat v ideologicky názorném obrazu, pak by se musel zjevit Marx jako v surrealistickém snu, Marx s třemi hlavami, z nichž jedna by byla černá, druhá bílá a třetí mongolská a tyto tři hlavy by se musely trojhlasně překříkovat, chtějíce uplatnit hesla stalinistického, revisionistického a čínského druhu. Chápou spíše tu původní hlavu geniálního Marxe a proto je mi křik lhostejný, pokud neprekonává teoreticky samého Marxe. Marx se nemýlí v podstatě věci, v nutnosti revoluční společenské změny, ale mýlí se ve způsobu, jak se tato změna bude odehrávat. Nemýlí se v převratném charakteru změny společenských vztahů, ale mýlí se v historickém a místním průběhu této změny. Nemýlí se v sociálních důsledcích strojní výroby na pracovní proces, ale nedocenil negativní procesy, které sama technika vyvolá. Marx pochopil už před sto lety, že ve hře nejsou jen změny institucí, ale že jde o celosvětový proces transformace celých struktur a očekával tedy oprávněně příští společnost jako výrobně-spotřebitelské společenství, dávaje se myslit jen tehdy, když povážoval tehdejší formy buržoazné demokratických revolucí za cesty politického boje dělnické třídy a když tedy projektoval objektivně existující, ale krátkodobě trendy devatenáctého století, do budoucnosti, kde mohl vidět jen kontury, ne detaily. Revoluční proces společenské transformace je dnes obsahem našeho života — objektivně, až chceme nebo ne. Marxi patří zásluha pojímání lidí jako společenských bytostí utvářených vlastní prací a transformovaných procesem dějin jako biologický druh, jenž sice vyrábí a myslí, ale nepřekonává přirodu dané potřeby. Člověk je sice musí dálé učit, ale svou vlastní specifickost klade do potřeb, jež si vytvoří sám.

6. Ríkat dnes tyto pravdy znamená vystavovat se dvojímu odporu zprava i zleva a dělat

zářezy do vzduchu, protože Marx je odmítan oběma stranami a limine nebo je přijímán v pečlivě vyvedené stalinisty nažlutě deformaci, která z tohoto muže udělala tučového teroristu s lógií blíče, snad proto, že byla vymýšlena lidmi s olověným zadkem, kteří dočasné vítězi nad intelektu svou schopností zasednout půl světa. Toto kompromitování marxismu ortodoxními byrokraty je však jakousi královskou ranou samotného Karla Marxe, tedy výstřelem, při němž zastřelil ptáka nad hlavou tak, aby padl střelci k nohám, protože logika Marxovy metody, uplatněná na současnou realitu níči teoreticky tutéž byrokraci, která sice použila Marxovy teorie k likvidaci svých nepřátel, ale není ochotna se jí udržet dál. A tak musíme přímer s královskou ranou rozšířit a dodat, že byrokracie se sama usmrzuje královskou ranou proti Marxovi, protože zastřelený pták ji spadne na hlavu a zlomí ji vaz, asi tak jako Aischylos zabila podle pověsti želvu vypadnuvší z orlovných drápů právě v tom okamžiku, kdy se Aischylos chtěl schovat před padající zdi. Byrokraté si sice svůj zánik moc nepřipouštějí (to je dobré) a reagují zatím jen zákazy na situace, v nichž jsou zesměšnováni. Uvědomují si, že smích je postoj, který je ignoruje právě jako elitu, a to bylo vždycky trestuhodné v systémech nezajímajících kontrolu elit. Proto je možná každá kritika, která se jich nedotkne a není možná žádná kritika, která se jich dotkne, tedy ta, o kterou mi jde, a za kterou je třeba jít i když nás níči, protože musíme hájit základní faktu bez ohledu na prosperitu nebo odliv. Pravda jsou nejlepší kvasinky rozkladu. „Úkolem ducha je rozlepovat moc“ (Otto Flake).

7. Na konci epoch se vždycky zdá, že konec je absolutní, ačkoliv je to jen iluze odcházejících, vždycky pravdivá. Víme-li však, že iluze odcházejících je jen sebeklam, pak pracovat vědomě na své porážce prostřednictvím sebeklamu je stejně chytré jako zapomenout nálož plastikální hmoty ve vlastním bytí. Oddat se ideologii pesimismu je stejně nejapné, jako vyznávat ideologii optimistické cesty k úspěšném budování, protože tím jen dosvědčujeme, že protestujeme stejně nevěčně jako protivník, jen s tím rozdílem, že za optimismus je člověk preferován a za pesimismus bít. Imponují mně jen ta řešení, která jsou mimo násilné jednostrannosti, která jsou mimo revisionismus a dogmatismus, mimo optimismus a pesimismus, která sdružují v objektivní analýze negativní i pozitivní rysy, protože jedině tak se je přiblížit pravdě o člověku.

(Pokračování na str. 5)

## BIBLIOGRAFIE:

krásné české literatury vydané českými emigranty v letech 1948–1967 na str. 6–8

## VÝHRADY

Mám výhrady k výroku 1. národního ministra zahraničních věcí dr. Pudláka (viz Lidová demokracie z 25. 7. 1968), že „se nedá, že by situace byla zrádla pro úplinu normalizaci styků mezi čs. vládou a Vatikánem, která ostatně mezi Československem a Vatikánem neexistovala ani před druhou světovou válkou“.

Dominavám se, že toto vysvětlení je i pro nekatoliky zcela nesoučasně; tato argumentace „co nebylo dřív, nemusí být ani dnes“ neobstojí už Jen ze dvou důvodů.

První je skutečnost, že rezervovaný vztah vlády první republiky k Vatikánu byl silně ovlivněn nezdravou svázáností habzburkůvského císařského domu s katolictvím, což dnes zcela ztratilo na aktuálnosti. Druhý důvod, mluvící jasné pro plné navázání diplomatických styků i za cenu velmi svízelné jednání v řadě církevních otázek je pokončení, tak sympathetic postoj katolické církve k řadě otázek, např. k zachování míru, k rasismu, k hladu ve světě, ekumenismu, ke spoluhráči s ateisty na mnoha úsečích života apod.

Byle by možno uvést i třetí důvod, „morální povinnost“ čs. říši, ukázat právě tímto způsobem maximum dobré vůle k čestnému odčinění kříži, jichž se předloženový režim právě na katolické církvi v nebyvalé míře dopustil. Nedojeďte-li k plnému navázání řadu styků, mám obavu, že se tím zaseje mezi lidí (i mnichy nekatoliky) nedůvěra, že se opět všechny řeší jen polovičit.

KAREL BARTÁK,  
Praha-Strašnice

## KVALITA NAŠÍ POPULACE

(Student č. 28)

Se zájmem jsem si přečetl dobrý článek o kvalitě populace. Chtěl bych k němu připomínout, že jediná výhoda IQ spočívá v tom, že se jeho pomocí vyjadřuje určitá lidská vlastnost pomocí čísla, což se používá zejména v zámkové exaktnosti. Bylo by dobré věnovat také pozornost jiným lidským kvalitám, které třeba ještě tak exaktě měřit neumíme, ale které mají pro budoucnost lidstva něménší význam. Mám na mysli charakter člověka a jeho uvědomělé posilování humanistickou výchovou.

Doc. dr. JAROSLAV SUCHÝ, CSC, Praha 1

## OPOMENUTÁ ANGLIČTINA

(Student č. 30)

V 30. čísle vašeho časopisu byla otištěna glosa Františka Pivce pod názvem: „Opomenutá angličtina.“ Autor v ní žádá mimo jiné obnovení kulturních a informačních středisek, které byly na našem území, aby mohly prodávat nebo půjčovat knihy a časopisy i tiskoviny v angličtině. K tomu bych píšel i jiným čtenářům, kteří mají zájem o anglické knihy a časopisy ráda sdělila tuto informaci:

Dne 16. prosince 1968 bylo v Státní knihovně ČSSR – Univerzitní knihovně otevřeno Oddělení anglických knih a časopisů. Stalo se to na zakladě memoranda podepsaného 11. srpna 1968 Britskou radou a ministerstvem školství a informací ČSSR. Toto memorandum říká, že knižní a časopisecký fond oddělení bude darem Britské rady Státní knihovně ČSSR, která ze své strany zajistí pro

## Jugoslávský triumf

Děkuji Jugoslávii, že se v nedávném období nezachovala k Československu tak, jak se Československo onehdy zachovalo k ni.

Na posledním zasedání ÚV SKJ jugoslávský president Tito neprskl po Československu jedovatou slinou, jako československý president Gottwald za podobných okolností po Jugoslávii: „Ještě zádnemu z agentů a z rádců u nás stromy do nebu nerastrost a nerastrost. Nakonec u každého z těchto lotrů dojde a každýho stihne zasloužený trest. Československo nebude drahou Jugoslávii!“

Naopak! Jugoslávský president vyslovil Československu nejednou plnou podporu: „Nevěřím, že by v Sovětském svazu byly tak krátkozrácí lidé, kteří by použili politické sily při řešení vnitřních záležitostí Československa... Není pochyb o tom, že vmešování jedné či více zemí do vnitřních záležitostí druhé země je chybne.“

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti, která nejenže nezatkla našeho konzula v Záhřebu, neprodrobila ho útrpnému právu, ani ho nehnadal na léta uvrhnutou do vězení (tak tehdy naložila naše Bezpečnost s jugoslávským konzulem v Bratislavě), ale starala se jako předtím o klidné podmínky pro práci našich diplomatů.

Poděkovat přislíbu v souvislostech našich poválečných styků jugoslávské bezpečnosti

# ODCHOD ZA LEPŠÍM

Od vchodu do lékárny se odlepila černá kožená bunda, „Jsem nějaký Pavík, Tudy, už je to jen kousek...“

Správnej frajer, uzavřela jsem typováni před vchodem do domu. Otevřel. V kuchyňských dveřích se objevil starý muž a mladý najednou promluvil úplně jiným hlasem — „Neboj se, tato, nic jsem neprovodil, oni jsou od novin.“

Nepříjemnost prvních okamžiků nového obýváku v křesle, co nalamuje v kříži.

„Jestli čekáte nějakou senzaci, tak to žádá nebude...“ Ani nečekám. Spiš si říkám, tak co, hochu, jseš fízl nebo neješ?! Asi ne. Aspoň pan Pavík teď, v trepkách, bez machrovské patiny, Jiří Pavík, můj ročník, čtyřicátý třetí, povolání konstruktér...

*Proč jste se rozhodl, že opustíte republiku?*

Víte, já jsem anebo se snažím být po-kládane za motoristickýho fandu, a tak když jsem tam přijel a viděl ten rozdíl, speciálně v tomhle... Taky jsem zjistil, že se tam dají vydělat sumy dost vysoké, podstatně vyšší než tady, a to byl začátek toho všeho. Tý emigrace. Odjel jsem do Rakouska na tři dny na hokej, a protáhl se to na půl roku.

Takže žádnej promyšlený útek, ani tam za mnou nikdo nepřišel a nepřemlouval mě.

Co jsem tam dělal... to si musím pomoc. Tak nejdřív jsem začal jezdit s autobusem, potom jsem dělal jako pomocný dělník na stavbě, pak jako instalatér, taky jsem nějaký čas opravoval kdeco, pak jsem zase chvílkou jezdil. Nakonec jsem v tom Istelebachu skončil na

Upřímně řečeno, strašně jsem se divil, jak se mnou jednali, prosím vás v dobrém smyslu, jedině. Na druhý straně vladné taková nějaká, at už to nazvem propaganda nebo fáma mezi uprchlíkama, kteří se ale v životě nevrátili zpátky, že je to tady ošklivý, že každý návrat dopadne miserně. Se mnou jednali velice slušně, nevím proč se mnou, snad, že jsem přišel sám.

Našel ani snad moc nevadilo, že jsem přišel, i když to bylo svérázné uvítání, zvlášť od taty. Pár pohlavků, snad zasloužených, nevím. Pak jsem se začal zajímat, jak to bude se mnou dál, taky jsem začal shánět zaměstnání. Zašel jsem do toho podniku, co jsem v něm dělal předtím, tam mě vzali, přestože měl jen výhrydy. Jsem teď jako novej zaměstnanec, že jo, to je ztráta dovoleny, a takový malíčkostí kolem toho, ale to se snad celkem upraví. No a jinak jsem tady, a vegetuju si.

*Tak s Bezpečností to nebylo tak strašné...*

Prosím vás pěkně, nebylo to tak strašidelný, ale když tam člověk jako jde, no, nevím, jestli jste to zažili, je to takové divné pocit, já jsem s náma nikdy předtím neměl co do činění. Nemůžu říct, že by to bylo nějaký moc špatný zacházení, tak nějak normálně docela.

*Kolikrát jste byl u výslechu?*

No to bylo na hranicích, potom v tom Brně, že jo, no a tady v Praze jsem tam chodil dost často, což mi zazlávali pomalu i v práci.

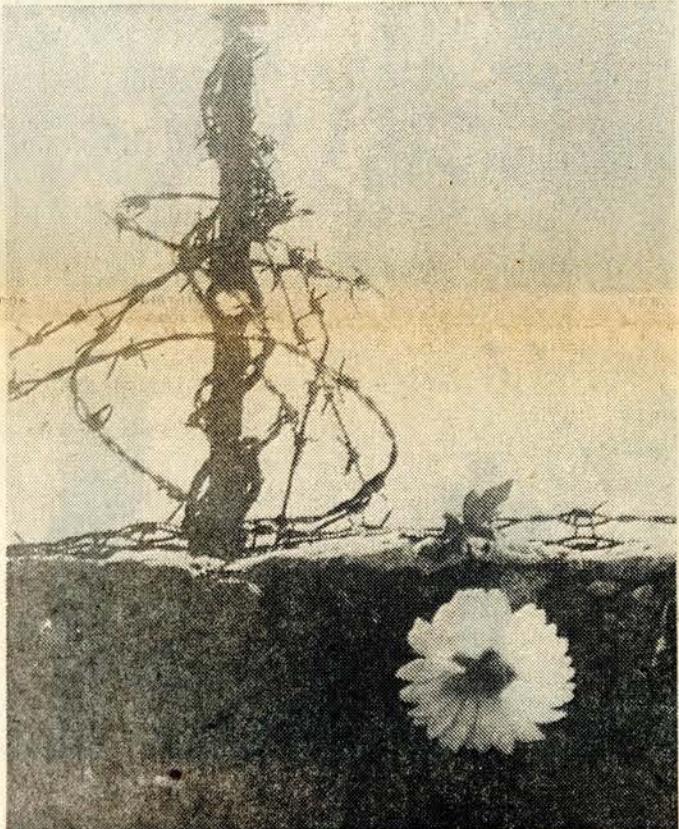
*Co všechno chtěl vědět?*

Den ode dne, skoro hodinu od hodiny, co jsem dělal, což bylo tedy dost paradoxní. Víte, když neměl učeře, jaký já, já neuměl německy, ale teda ani slovo, někdo, chce, co jste dělal, nebo jaký byl vaš bezprostřední zájem, to je teda vloženě dost blbý.

Měl jsem tu výhodu, že jsem si některý ty věci napsal. Jinak bych si na to nevzpomněl. A kdo by taky, po tři čtvrté roku. Na tom se kolikrát i leckdo otočil, záleželo na tom, kdo vyslečoval, no ale jinak normální jednání.

*Jak dlouhé byly výslechy?*

Průměrně šest až sedm hodin. Dohromady by to dělalo asi tak zhruba čtyři pět dní, přesně to nevím.



SNÍMEK JOZÉFA MULLERA

Riká se, že od lidí, kteří se vracejí, žádala Bezpečnost spolupráci. Byl jste o něco takového požádán?

O tom jsem nechtěl mluvit. Něco podobného mne naznačený bylo, i když ne přímo otevřeně, hele, podívej, ty jsi utek, tak tedko dělej něco s náma. To ne, otevřeně ne, ale z rozhovoru nebo z těch otázek se dalo usoudit, že něco takového bylo jedině žádoucí.

*Slibovali za to něco, třeba v náznaku?*

Ale byly tu nářazy, co budu dělat, když jsem teď přišel, no, a říkali jako nezávazně, že u nich mají nějaký pláty, z čehož se dalo usuzovat, že já nevím, no snad, že nějaký ten plat by mi slibovali. To je ovšem jenom domněnka. Ale ohledně té spolupráce tam něco v náznaku bylo.

*Potom už se neobjevil nebo neozval někdo?*

Ne, nikdo. Jenom asi před měsícem mně bylo slibeno, že případ půjde ad acta, že se to vyřeší dobou.

*Ale vy přece musíte být amnestován...*

Já nevím, pročže já jsem byl furt v nějakém vyšetřování, nevím, co se jde dělo nebo děje.

*Pokud ještě nebylo zavedeno trestní řízení, tak amnestie příkazuje ho vůbec nezávadí.*

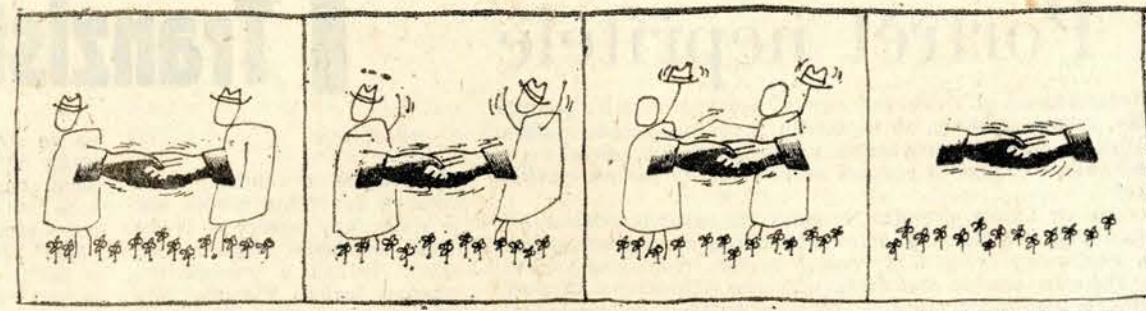
Já nevím, ale je to možný.

*Co vaše okoli, tady doma?*

No spoustu obdivu, že jako chodím, normálně dělám, nejdřív jsem se tomu skutečně vysmíval, nepochopil jsem dosud, proč to všechno, až teď později.

*Co bylo v době, kdy jste tu nebyl s rodiči?*

Já vím jen to, že na ně byl dělanej nátlak v tom smyslu, aby se mnou něco podnikli, abych se vrátil. Pak říkali rodiče, že se nějak mluvilo o tom, že ten-



KRESLIL IVAN STEIGER

hle pokoj, co v něm sedíme, když jsem v něm spal, patří jako mně a že vůbec celej ten byt je zbytečně velký pro dva lidí. To mně vlastně psali, ještě když jsem byl tam.

*Kdyby bývalo nedošlo k těm zvratům v rodině, vrátil byste se?*

Prosím vás, asi bych se nevrátil. Asi ne. Já nevím, když to zkusíme spočítat jen tak, jak to vypadá finančně. Řekněme, že jsem tam měl asi pět tisíc, byt měl stál čtyři nebo pět set měsíčně, jídlo dejme tomu tisíc, nebo chcete-li patnáct set a tři mil zbyvaly do kapsy. To znamená šaty, boty, oblek, když to vezmete tady u nás, nevím, jestli bych vůbec sehnal aspoň ten podnájem a za kolik.

*Stíkal jste se tam s dalšími emigranty? Jaké bylo jejich věkové složení?*

Průměrně tak do dvaceti osmi. Našli se taky starší, ale takových jsem tam viděl za celou dobu tak pět šest.

*Utíkali hlavně kvůli penězům, nebo převažovaly důvody politické?*

Takže, když vemetem páru lidí dohromady, tak každý má jiný názory, taky každý pro něco jiného něco udělá. Byli tam lidí, tady třeba stíhaný za šmelinu, ale na druhé straně taky takoví, kteří to dělali vyloženě a jenom pro to, že doma nemohli dělat to, co chtěli. Nevím, jestli je tohle politika nebo ne. Pak tam byly taky hodně takových jako já, zvědavejch.

Vono je opravdu trapný o tom mluvit, ale třeba těch dvě stě šílínků denně na ruku... Přeponětejme to třeba jenom na půlku, to je sto korun, kde ji výdělám čistou tady? Já bych ty ochody spíš nazval touha po lepším, nebo tak nějak honba za lepším.

*Jaký je z toho všechno dneska ve vás pocit?*

Když jsem přišel domů, jako do Prahy, tak to první to bylo krásný. To mě nezajímalo nic, a když jsem tam chodil po kolenu v blátě, tak mi to bylo dobré. Pak jsem se ale zase tak nějak začal koukat a uvědomovat si, že to, co bylo možný tam, není možný tady, jako věci, který byly samozřejmý, třeba já nevím, jít na oběd do nějaké tý hospody. Tady jsem to zkusil asi težen, a když jsem zjistil, že af sahám do kapsy sebehouště, nic v ní není, začalo mi to pomalu docházet. Taky jsem se kolikrát našíval i tím, že jsem viděl nějaký ten auták, nebo něco a vzpomíнал jsem na tu dobu tam, že to bylo rozhodně lepší.

No a teďka, když se začalo dít něco, já nevím pořádně co, ne že bych nečetl noviny, nebo nebyl informovaný, prostě něco, furt ještě nevím, co to je. Tak si myslím, že se to dostává do těch normálních nebo volnějších kolejí, k němu podobnýmu, co jsem poznal v tom Rakousku, i když je to v začátku.

*Takže jestli teď budou povoleny dlouhodobější pobyt v cizině, jel byste tam zpátky?*

Rozhodně. Ne proto, abych tam udělal nějaký ryto, ale abych tam vydělal nějaký peníze na aufák, mohl ho tam mít, anebo s ním přijet sem a tady normálně vegetit.

*Kolik si představujete, že byste měl mít tady, abyste to neudělal?*

To vám neřeknu, já totiž nevím kolik. Snad to znáte sami. To nejsou jen peníze, ale taky zvědavost. Já bych chtěl couvat po světě, tak nějak doslova. Tím bych snad neudělal nic špatného, když bych se tam musel naučit nějakou řeč, musel poznat, jak se to dělá a pak se vrátit a aplikovat to tady.

*Takže jestli teď dostává k něčemu podobnýmu, co jste poznal v Rakousku, ale že je to teprve začátek. Někdo to bude muset dokončit...*

To je pravda... Já když jsem mohl ještě spokojene...

*Kdy byste byl spokojene?*

Kdy? To je celkem těžký a jednoduchý odpovědět. Já jsem svobodnej, když se budu chtít oženit, musím bydlet, to stojí nejmíjně třicet tisíc, a jsou to holý zdi. Se zařízením to je takových sedmdesát tisíc, vezmu-li na potaz svůj plat, teď je to dvanáct set, ale i když to za čas bylo o ty dvě tři stovky více, a když bych byl velice skromnej a naši mě chtěli žít, tak v pětatřiceti bych na to tak nějak vydělal. Když to takhle shrnu, tak kolem čtyřiceti bych moh mít první dítě a já myslím, že to je dost pozdě. A auto je tady u nás pořád dneska fantastický luxus. Nejen luxus si ho kupit. Všechno jde nahoru, tenhle obývák stál předloni dvanáct, dneska stojí sedmdesát tisíc. A platy stojí. Já nevím proč, nechci tvrdit, že by se dělalo hůl jako jindy, ne? Myslím, že se dělá furt s nějakou výhodou.

*Aši jsme na tom tak pravé proto, že e dělá pořád stejně, ne?*

Pokrývky. Možná, ale do toho mi ně není. Je ochoten dělat, jak si kdo bude přát, když dostane zaplaceno. Když bude podle svých potřeb moci spokojeně žít. Tady nebo jinde.

*Co bylo v době, kdy jste tu nebyl s rodiči?*

Já vím jen to, že na ně byl dělanej nátlak v tom smyslu, aby se mnou něco podnikli, abych se vrátil. Pak říkali rodiče, že se nějak mluvilo o tom, že ten-

VILÉM HEJL

## KDO JE OPRAVDU VINEN?

Soudci soudili podle zákonů, vyšetřovatelé plnili uložené rozkazy, donašeči udávali z občanské vědomosti; jeden ministr ještě nebyl ministrem, druhý ministr už nebyl ministrem; všechno zavinili cizí potenci, za všechno mohou pokynout — sám bývalý dlouholetý vězeň — fatalisticky prohlásil, že ti z jeho kolegů, kteří se nepodíleli na nezákonostech, stojí za zásluhou; podobnost mezi výpovědí Kurta Daluega, tvrdícího před pražským soudem, že nevěděl, co je sonderbehandlung, a tvrzením prokurátora od pražského soudu, že mu nepříšlo divné zkoušet obžalované z výpovědi, je jen jednou z mnoha podobností.

Lze vylíhat podobnosti a ostromipně podobnosti poprat. Náhodou či náhodou se pak ponechává stranou choulstovou základní otázka — zda ústava, platící mezi 9. květnem 1948 a 11. červencem 1960 skutečně platila a byla opravdu zákonem zákonem, anebo pouze reklamní dekorací, parádováním před „revolučními podmínkami“ a „revolučními opatřeními“?

Dosud nebyl napsán životopis zvláště počínající diskriminací odbojářů ihned po květnu 1945 a po únoru 1948. Nestačíme čistí všechny dnešní noviny, a tak si málko zdaleka zatímto dala výhodný konformismu, ti, kdo měli silu a ovládaly uchovat si pod palbou propagandy své přesvědčení a své svědomí, ti, kdo nepodlehli lákání výhodného konformismu, ti, kdo se ve stavu nouze a nevyhnutelné obrany základních lidských hodnot dostali s vědomím významného osobního rizika do otevřeného konfliktu s panujícím pořádkem.

Vyřešení vztahu k těmto lidem činí v rehabilitaci klíčovou, když se nesmí týkat, kdo se „skutečně“ provinil proti zákonům. Domyslelo to znamená, že z rehabilitace mají být vylíhat ti, kdo nepodlehli lákání výhodného konformismu, ti, kdo měli silu a ovládaly uchovat si pod palbou propagandy své přesvědčení a své svědomí, ti, kdo nepodlehli lákání výhodného konformismu, ti, kdo se ve stavu nouze a nevyhnutelné obrany základních lidských hodnot dostali s vědomím významného osobního rizika do otevřeného konfliktu s panujícím pořádkem.

Rehabilitace jsou však i praktickou přiležitostí režimu. Republika může získat plnou důvěru a podporu lidí s rovnou pátí. Nevím, který stát na světě jich má nadbytek.

Nejdé však o pouhý počet rehabilitovaných. S každým ohněním rehabilitace klesne i její morální váhu; z veikoryše, státníkův činu může zbyt kalkulace, reklama, almuza nebo z nou

# Portrét nepřítele

(Neuspřádaný, s celkovými záběry, velkými detaily, pohledy zdálky, zblízka, zepředu, ze tří čtvrtin, z profilu, ze zadu, specificko sedicího, na kolenu, nehybného, v pohybu, zvenčí, zevnitř.)

*Realismus, to znamená okupace veškeré reality jedinou realitou policejní.*

Generál De Gaulle, president Francouzské republiky: buržoazní, militaristický, presidentský, antirepublikánský a francouzský realista. Realistický nejvyšší šéf redné policie, realistický organizátor redného útoku; realistický ochránce ohroženého kapitálu, realistický distributor zisku — prostřednictvím koncepcie podnikání — na dvě části, jednu, reálnou, pro kapitalismus, druhou, fiktivní, pro pracující.

Francouzská Komunistická Strana a její filialky, Realistické strany udržující komunistické požadavky při zemi. Realističtí udavači revolucionářů.

Všechny politické strany, všechny odborové organizace, realistické instituce poháněně strachem z imaginace, která zvyšuje vědomí, a strachem z touhy, která proměňuje realitu.

Volební realismus, který zmrazuje revoluční elán a transformuje hlas lidu v parlamentní diskusi.

Realismus větší, to znamená pod-reality odcizených mas.

Realismus kultury. Mrtvé myšlenky, směřované se živými, pod národními vlajkami, ve folklorních rámcích i uvnitř intelektuální kasty, která je povýšeně říši prostřednictvím masových médií.

Realismus věmu — už viděnýho.

Realismus spolupráce mezi třídami, otevřené nebo zastřelené, jen když realistické.

Realismus hladu, který doveče čekat na pokyny od povědných realistů. Realita hladu, který trpělivost nemá.

Realistická vůle k realistickým reformám proti požadavkům revoluce.

Realistická taktika znovunabytí sil.

Objektivní realismus informace.

Realismus jednoty s trvalými udavači a zrádci, pohrdající historickou realitou.

Realismus činné blbosti přisuzující lidu blbost trpnou a nena-pravitelnou, již je potom třeba realisticky vzdělávat. Nikdo, kud ví, nepodstoupil v Marchaisově článku — neodpráme si teprve odnedávna zabývat se publicistickým rámusem na němž má zásluhy — zmrzlých vlastníků realistického křeténa Anatola France, postaveného při dané přiležitosti proti Herbertu Marcu-semu.

Realismus autority. Otce, séfa, zaměstnavatele, profesora, kněze.

Realismus hierarchie. Dilovedoucího, středního kádra, aparditika, poddůstojníka.

Realismus obchodování.

Realismus pokroku.

Realismus odpalby.

Realismus apolitičnosti.

Realismus zásluhy.

Realismus lokajství.

Realismus občanské horlivosti.

Všechno, co je realistické, je senilní. Všechno, co je senilní, je realistické.

3. května 1968 byl realismus odsouzen k smrti. Povinností revoluce, dodnes ve své realitě nedotčené, je zlikvidovat její pomocí zbraní.

(Ze zvláštního vydání surrealisticke revue L'Archibas k poslednímu událostem ve Francii.)

# Tranzistorová revoluce

## 2. pokračování

De Gaulle je v Rumunsku a neozývá se. Vláda neříká nic. Je třeba, aby odbory a levice těžily ze situace. Séguy a Des-camps jednají s představiteli federace levice. Všechna tato setkání jsou však obestřena postranními kalkulacemi. Komunisté jsou zneplacení. Obrazování tvářením by se mohlo zvrhnout v anarchii. Séguy připomíná svým lidem, že je možno továrnou obsadit pouze po schválení většiny dělníků. Doufá, že tak dojde jen k malému počtu obsazení.

Federace levice jedná s komunisty v napjatém ovzduší. Jablko sváru se jmenuje Cohn-Bendit. Mitterand a Federace s ním flirtují: Cohn-Bendit a studenti jsou pro ně dárkem z nebe, božím díkem pro opakování Mitterandova tvrzení, že gaullistický režim skončí spätne. Pro komunisty je však Cohn-Bendit nepřítel, nositel maloburžoazního levicového. Vysmívá se de Gaullovi a nechává vypískat Aragona. Je nebezpečný. (Aragon odpovídá na studentské pokřiky 11. května před Sorbonnou nazývající ho „vieille barbe“ — stará brada: „Taky jimi jednou budete!“)

A když studenti žadají dělníky, aby spolu s nimi šli demonstrovat před budovou televize, která je už také ve stavce, C. G. T. vyzývá své členy, aby se nezúčastnili. Od této demonstrace studenti upustili a rozhodli se odjet do Billancourtu, aby se bratřili s tamějšími dělníky. Jenže nacházejí zavřené těžké mříže, mříže, které byly spuštěny C. G. T., a které měly za účel oddělit studenty od dělníků. „Solidaritu — ale každý u sebe!“ — říká Séguy. A tak zatím co vlna stávkujících roste, Pompidou z jedné strany a Séguy z druhé se navzájem pozorují a hledají svou půlku vlády. Mezi nimi jsou popírající a revoluční studenti. Ne nadarmo popral celou společnost se všemi jejimi institucemi — ať vládními či protivládními.

## DE GAULLE

Když generálovi, který ještě neodjel z Rumunska, oznamují pád Sorbonny a okupaci Odéonu, zvedne ruce a zvolá: „K čemu je to dobré!“ Když se vrátí do Paříže, zavírá se do Elysejského paláce a přemýší. Chodí za ním různí lidé a generál mezi přemýšlením odpovídá ne-přítomně: „Reformu — ano. Zmatek — ne.“

Všude kolem francouzských hranic klesá frank. 500 miliard kapitálu se odlévá z Francie během několika dní. Francouzská banka přestala nakupovat všechny franky v New Yorku a Basileji — frank klesá z 85 na 76 centimů.

V kuloárech obléhají poslanci ministrů Freye. „Bude už de Gaulle konečně mluvit?“ Frey vysvětluje: Je třeba nechat jednat instituce. Parlament se musí vyjádřit k návrhu důtky vlády. Potom může teprve generál mluvit. Generál je odpovědný pouze lidu, který ho zvolil.

Od roku 1958 nebylo ve sněmovně tolik lidí, jako dnes. Celá Francie sem nahlíží skrz své obrazovky. Zajímavým momentem je Pompidouův návrh na jednání s odbory. Situace je dnes už taková, že aliance C. G. T. a C. F. D. T. není bez úhony. C. F. D. T. věří na revoluční a „popírající“ charakter hnuti, jejíž šéfem jsou přesvědčeni, že je tře-

se otevírají jednání v ulici de Grenelle, v pátek 25. května, je silná. Hnutí je mohutné a zdražené. Začalo zespodu, spontánně. Od večera 17. května 100 000 členů a funkcionářů C. G. T. kontroluje takřka všechny stávky.

24. května, těsně před osmou hodinou večer, pronáší de Gaulle svůj první projev. Ohlašuje na červen referendum, hovoří o reformě universit, o adaptaci francouzské ekonomiky na nové podmínky, o účasti pracujících na správě závodů.

Reakce Pierra Mendès - France v O. R. T. F. již mnohé nápadová: jsou to jen úvahy a návahy, bylo třeba uvažovat o jiných prostředcích, jak vyjít z krize, — politický plebiscit. Ten však není předmětem debat, nýbrž politického boje. Lid už odpověděl režimu: Ne! Rozhodl, že od nynějška nemínil svůj osud vkládat do rukou jednoho muže.

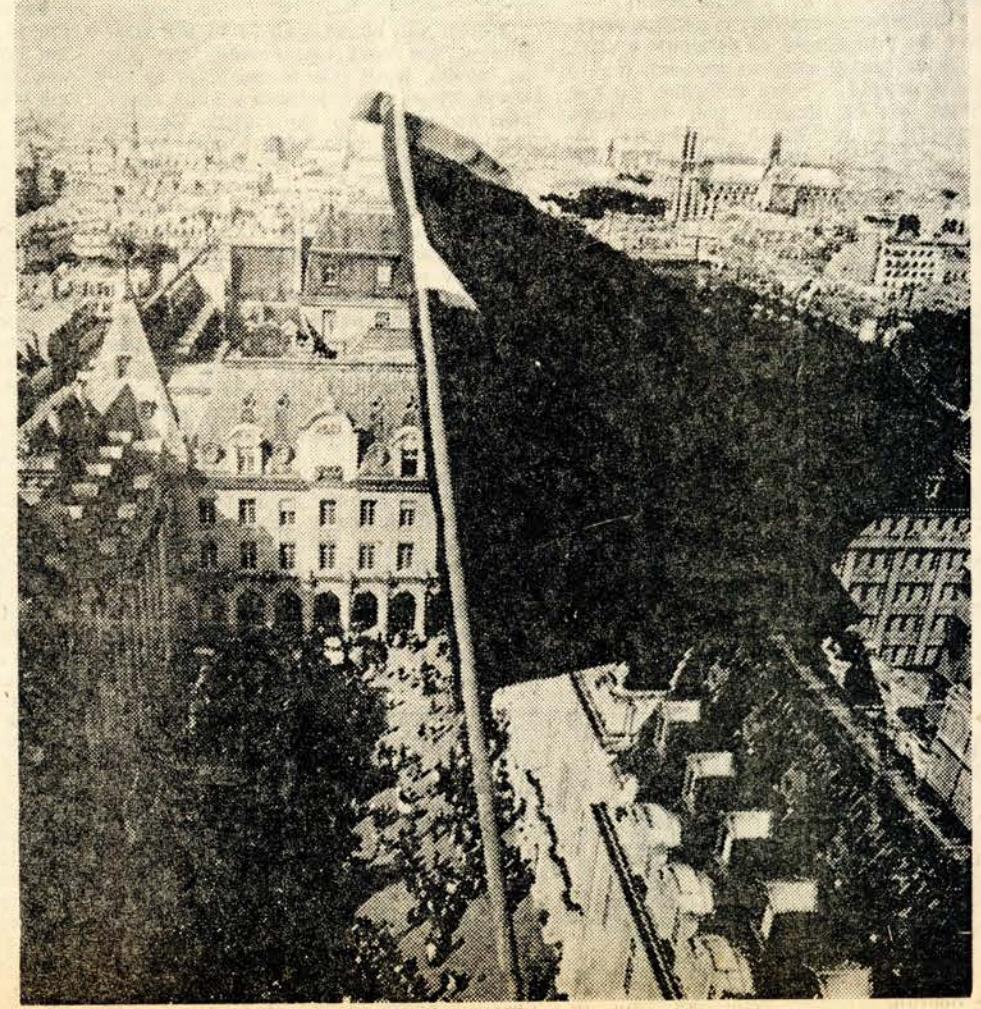
Waldeck Rochet: Čas gaullismu se naplnil, je třeba otevřít novou etapu ve vývoji Francie, etapu socialistickou, začít znárodněním. Demokratické řízení národních podniků. Lidovou vládu.

Mitterand stručně a oficiálně za Federaci: Reklí jsme své ne referendum! A rovněž ne de Gaullovi!

Všechny tři centrály připravují již od 22. května podklady k jednání, C. G. T. a C. F. D. T. podněcují své důvěrníky, aby stávkové hnuto rostlo, neboť po-

ba ze stávky těžit co nejvíce, zřídit odborovou moc v závodech, bojovat za samosprávu. Lidé ze C. G. T. o tom nechtějí ani slyšet. „Hnutí je příliš na dějné“, říká Séguy, „abychom si mohli je dovolit pokazit nějakým romantismem. Základní věc je: minimální mzda 600 franků, snížení pracovní doby, atd.“ Co se týče třetí odborové ústředny, Force Ouvrière, její zástupci jsou rozhodnuti okamžitě jednat s Pompidouem. Po-zice C. G. T. v momentě, kdy

4000 „okupační“ — všechno se žetisté. Billancourt bude sloužit jako zkouška. Po celou noc je zde rozdávána l'Humanité a leták o nutnosti lidové vlády. Přitom C. G. T. nepřestává sledovat po své levici studenty. Jíž večer označil Jacques Sauvageot komunistické a sítětické požadavky za směšné. V pondělí večer U. N. E. F. vyhlašuje další demonstraci v ulicích. Uvnitř závodu C. G. T. upozorňuje dělníky na studentské nebezpečí. Zvláště pak tím-



## YOUTH HOSTELS — BELGIE

run, všechny hostely jsou uzavřeny v době od 23. 12. do 2. 1.

Adresy:

Aalborg Kornblomstvej 18, 9000 Alborg, Jylland

Aars s Ungdommens Hus, Adelgade 26, 5610 Assens, Fyn

Brede Forssamlingshuset, 6261 Brede pr. Bredebro, Jylland

Esbjerg Kirkegade 51, 6700 Esbjerg, Jylland

Faborg Gronnegade 72, 5600 Faborg, Fyn

Fredensborg „Laugsgarden“, Langør, 3480 Fredensborg, Sjælland

Frederikshavn „Fladstrand“, Buhlsvej v. Norregade, 9900 Frederikshavn, Jylland

Gdhejem Sct. Jørgens, Gard, 3780 Gudhjem, Bornholm

Helsingør Ndr. Strandvej 24, 3900 Helsingør, Sjælland

København UH pa Bellahøj, Herbergvejen, 2700 København-Bronshøj

KFUK (YWCA), St. Kannikestrade 19, 1169 København

Kolding Ndr. Ringvej Gohmannsvej, 6000 Kolding, Jylland

Logumkloster Forssamlingshuset, Vanget 28, 6240 Logumkloster, Jylland

Mariø Ostre Landevej 2, 4930 Maribo, Lolland

Marselis Færgestræde 29, 5960 Marselis, Fyn

Nakskov Elvej 4, 4900 Nakskov, Lolland

Nykøbing F. Guldborgsund Pavillon, Codans Plads, 4800 Nykøbing Falster

Odense Kraghsjærgården, Kragsjærgården 121, 5000 Odense Fyn

Sandvig Sjøljen 3785 Sandvig, Bornholm

Silkeborg Ahavevej 55, 8600 Silkeborg, Jylland

Skanderborg Dyrehaven, 8660 Skanderborg, Jylland

Sлагelse Skelskorvej 44, 4200 Slagelse, Sjælland

Tisvilde Kunerstevje 2, 3220 Tisvilde pr. Tisvildeleje, Sjælland

Tonder Rytervej, 6270 Tonder, Jylland

Tulstrup „Knudhule“, 8660 Tulstrup pr. Ry, Jylland

Viborg „Sønder“ Vinklevej, 8600 Viborg, Jylland

Vollerup Abildgården, Als Høllingningsskole, 6471 Vollerup, Jylland

... NO, TAK TEN ...  
HUMORÁVNÍ SKEZ SE NAH  
BLÍŽÍ ... A TAK VIDI  
TAK ANTY SOUDRUH  
NELENÍC...

— cena noclehу je 28 franků, ubytování je poskytováno všem, bez ohledu na věk; přednost mají návštěvníci do 35 let, ceny jídel, pokud jsou poskytovány: snídaně 18 frs., oběd 20 frs., večeře 32 frs., ubytování je třeba si zajistit nejdříve do 19.00 hodin.

Adresa: Antwerpen (Anvers) Eric Sasse-laan, Antwerpen

Brugge (Bruges) „Europas“ J. H. Baron Ruzette Laan 143, Assenbroek, Brugge

Brusel (Bruxelles) Poststraat 91 az 93, Brusel 3

Gent (Gand) Sint Pietersplein 12, Gent

Leuven (Louvain) Vital de Costerstr. 104, Leuven

Ostende (Ostende) Raversijdestraat, 20, Marlakerke, Ostende

Ronse (Ronse) (Renaix) Zonnestraat 401, Ronse

Resy: (valanská oblast) 124 rue Verte, Bruxelles

ham plion Ancienne Barrière de Champion, Route de Marche à Basse-tongne Champion

Huy Maison Goodin, Promenade de l'Ile, Huy

Mons A.J. „René Stiévenart“, rue des Tuilleries 7, Mons

Namur avenue F. Rops, 8, Namur-La-Plante

# ELITY a LIDÉ

(Dokončení ze str. 1)

8. Mechanismy odlišování existovaly vždy a člověk byl vždycky odcizen sobě, stejně jako byl vždy svoboden v proměnlivých dimenších, takže jeho vývojový proces je ambivalentním vývojem svobody i odcizení, které rostou a mění se na opačných pôlech lidských existenci. Specifickost našeho století není ve větší míře svobody, která je tak jako tak pohlcována obrovitým rozměrem odcizení, ale tkví v tom, že člověk je funkcionálizován v rozporu se svou lidskou odpovědností a šíří se ve speciální odosobněné funkce, takže se v rozporech století stává prodejným objektem jako osobnost, ne jen jako pracovní síla nebo jako přechodný nástroj určité akce. Moderní člověk je typ, který je na prodej sakumpak, jeho hodnoty jsou vyměnitelné jako falešné zuby, a novi lidé, vysnění v utopii jako lidé bez nedostatků, jsou právě tito lidé bez hodnot, živé funkce, účelně lhostejné a ahumánní. Tito novi lidé, ličení v barvitovské podobě schematických románu, skutečně existují jako travestie humanistického záměru. Utopická myšlenka je bita zájemem, a to je dobré. Model odlišených lidí jako nahých zájmů bez jakékoliv morálky, brutálních cyniků bez residu lidosti, ale se solidaritou gangu to je matrice společenských vztahů, která formuje osobnosti lidí na běžcím pásu denního života a která vede k reálným tragédiam, jakmile si tyto funkcionálizované osobnosti uvědomí v mimofádných okolnostech konflikt svých existencí s elementárními lidskými zájmy (to je vzácné), anebo když jednotlivé stránky funkcionálizované

osobnosti vstoupí do protikladu jako rozpor různých společenských odpovědností téhož jedince. Člověk pak trpí jako vědomá oběť protikladních dílčích funkcí sebe, je odcizeným nástrojem moci, peněz nebo slávy, jeho osobnost je nenapravitelně redukována na cenu zboží — případně vzácného, vyhledávaného a drahého — ale přece jen se nelíší nicméně od onoho otroka-specialisty, na něhož Trimachio volá: „Rež!“, aby ho jedním slovem instruoval i pojmenoval! Člověk je identifikován se svou společenskou funkcí: je to logické, rozumné, jednoduché a hrozné.

9. Když se scvrkly všechny ideály a lidé pochopili, že osobní motivace selhávají a že přesnejší název pro lásku k bližnímu je rozumný egoismus, kosmos je pustý a lidé jsou si navzájem vzdáleni jako stálice. Lidé jsou mlčící šířky, do nichž vdechujeme smysl, jež nemají, hodnoty jsou otázkou účelnosti, metod a funkcí, morálka je otázkou osobní rentability a rizika úspěchu, ideály jsou kompromitovány jako ideologická veteš a výjimkou je jen smíšený dítěte, které nic nechápe a které nám připomíná ateismus lidského štěstí. Hodnotové stupnice jsou tedy prohlédnutny jako konvence, jež ztratily svůj nárok na absolutní pravdivost. Člověk tím jako by ztratil těžiště, opěrný bod, který měl mimo sebe a který mu garantoval posmrtný život. Pseudohodnoty slouží jako vycpávky nedostatečného sebevědomí a budou sloužit dál v moderní podobě, pokud člověk nebude stavět sám sebe proti tendencii zfuncionalizovat jeho osobnost a totálně ho ovlít některou z daných ideologií, apelujících na jeho lenost, pasivitu a neochotu myslit. Věc člověka by byla ztracena, kdybychom měli spolehat na intelekt masy, ale životní pocit lidí, který podléhá ideo-logicím tlakům, je, díky bohu, vede předevsem arracationality pocitů k bezprostřednímu chápání (chápání srdcem, dalo by se říci, a chápeme jen srdcem), vede je k pocitu (když ne k vědomí) transformaci a změně sebe-chápání, takže Niagara stupidity, která se valí na člověka z masových sdělovacích prostředků, blokuje jenom některé informační kanály složitých racionalních analýz, ale nemůže utlumit emocionální reakce lidí na měnící se poměry. — Proto Apatie, která se zdá být logicky překážkou zlepšení, může vybuchnout orgií vzteků a hektické aktivity, a to z důvodu, které jsou objektivně něco.

10. Každá obratná vláda to ví a jedná podle toho. Vládnout neznamená hodnotit člověka,

proklínat ho a chválit, ale chápat antinomie jeho přirozenosti a hrát se zájmy národu, třídy, skupin a stran tak, aby člověk měl příležitost k své proměně ve smyslu dobrá, jež mu však nemůže být vnučeno, nebo alespoň stejně málo jako logaritmus kojencům. Politik je tedy manipulátor se skupinovými zájmy a je à la longue úspěšný jen tehdy, když rozumí lidské povaze jako antinomii dobrá a zla, kdežto je-li dobromyslný idealist s humanistickým cílem, ztrátkou na objektivní logice interesů a na tropu mnoha zla, protože nejnebezpečnější idealismus je idealismus politiků, chťejších reformovat svět podle své představy. Vláda je řízení lidských věcí, avšak ne podle rozumu toho, který řídí, ale s ohledem na ty, které jsou objektem jeho manipulaci, takže vnucovat někomu dobro, jestliže je nechápe jako dobro, znamená sice vyhovovat nějakém teoretickému postulátu, ale také něči svobodu člověka a rozhodnut se pro dobro nebo zlo. Nejslechtejší ideologie dospívají v domnělém zájmu člověka ke krutostem a masovým vraždám, pokud jednatele historického procesu, ariscké krve nebo jediného boha musí popravovat lidí nepotvrzující jejich doktrínu. A to musí dělat v zájmu logiky své víry a svého pectu oprávnění načpat druhému svou pravdu do chřtánou, at se mu to líbí nebo ne.

11. V politice, ve filosofii a v životě je moudré řídit se jakýmsi kritickým racionalismem — stejně jako je nutný nekritický irracionalismus v lásce a umění — protože jediné chladný odstup intelektu může vyvážit onu devastující silu vásni, emoci a pudu, které v nás pracují tím víc, čím víc si uvědomuje křehkost vlastního intelektu před fatálními silami lásky, smrti a náhody. Nejcennější vlastnost člověka je schopnost chápat svou vlastní osobnost, životní zkušenosť i svět, nazírat jejich podstaty rozumem, nástrojem tohoto procesu chápání, nástrojem proměny sebe-vědomí, nástrojem interpretace světa a osobní orientace. Hledajíc se myšlenky člověka jako druhu nemáme jinou oporu, nechceme-li přijmout protézy metafyzik představujících hloubku, protože pravá dialektika člověka je buďto analyticky přesná a racionalní, anebo mlčí jako zenový Mistr, který je moudrý a ví, že mlčení může být stejným apelem na lidské chápání jako rozumový výklad. Cesta k výkladu člověka vedla dosud oklikou, nepřímou analýzou lidských projevů u Feuerbacha, Hegela a Marxe prostřednictvím spekulativních pitev boha, ideje a zboží, ale člověk sám nebyl předmětem vědy ani filosofie s výjimkou podivinu, jako byly Kierkegaard nebo Nietzsche, kteří sice postavili člověka do prvního plánu svých úvah, ale nevyšli za rámec filosofické spekulace a kavárenské módy. Být opravdu současným předpokladem přijmout obě dosavadní věty antropologické filosofie, z nichž jedna zkoumala člověka objektivně jako obět boha, myšlenky či zboží a druhá jako herackého sebe-tvůrce, alespoň odmítat platnost těchto minulých řešení jménem vědy, vytvářející pravdivější mnohostranný model člověka jako svobodné bytosti, konkretní existence a oběti instituciálních manipulací. Láska k moudrosti si vynucuje odmítat filosofii v zájmu moudrosti a zároveň vědět, že kde končí věda, tam na nás číhá záhada.

12. Člověk se chvěje strachem, když vstupuje do intimního styku s myšlenkou, kterou nechápe, ale ví, že každé pravé poznání je nesdělitelné. Parafrázi s Ejzenštejnovým pojetím režisérové práce lze říci, že úloha myslitele nespočívá v odhalování nových pravd, ale ve vytváření myšlenkové účinných atrakcí a systémů atrakcí, takže pravý úkol filosofa je vybrat si podle svého vkusu lideje a oživit je v soustavě atrakcí V-efektem tak, abychom postavili realistický památník blbosti doby, která je tak dokonalá, že je to střuhající objekt studia. A jako se v taktice vytváření systému atrakcí Ejzenštejn neorientoval na tlumočení objektivní myšlenky, ale na přijetí zámrku autora divákem, musíme vytvářet podmínky pro oživení myšlení jako takového, bez ohledu na objektivní obsah a deformaci tradované látky.

13. Věda je sice důležitá, ale výzkum konkrétní reality člověka je exaktní teprve poté, co se vzdáme vědeckosti a formujeme teorii sebe. Věda poznává jen struktury osobnosti a psychologické typy. Abstrahuje ze životních tázání, vztahů a dějiných situací kvintessenci člověčiny, zatímco konkrétní pohyb člověka z jedné fáze do druhé se děje mimo jakoukoli typologii a humanistické zakládání. Ve skutečnosti jsou jen konkrétní lidé a ostatní je papír. Jabloto kvete bez ohledu na pojem ovoce. Taxonomické systémy sice mohou být přibližně správné, ale jedinečnost objektu nevystihují, protože každá klasifikace je možná jen tehdy, když resignuje na srovnatelnost objektů. Chceme-li tedy vědět exaktně, co jsme my sami, musíme považovat vědecké typologie lidí za předpoklad chápání toho, co je koneckonců mimo jakoukoli vědeckou typologii a filosofickou spekulaci, protože tam, kde začná jedinečnost kteréhokoli já, věda mlčí. Člověk je jedinečně byt a tedy je každá věda, filosofie nebo ideologie dobrá jen tehdy, když o sobě ví, že je dílčí, a zanechává člověka ve skepsi o sobě, kdežto jistota, že máme pravdu, vede lidí k agresi, k službám „vyšším cílům“ a k ochotě mučit druhé. Zlo se pak už nejví jako zlo, ale jako omluvitelná a napravitelná chyba, i když zavřete člověka do betonového bunkru, kde stojí po pás ve vodě, a má tedy výbornou příležitost pochopit svůj omyl a pravdu vyššího principu. Moudrost je otevřené, nekončené tázání po smyslu člověka, je to rezistentní síla proti odosobnění, provokace vědomého bytí, doktrína vlastního osvobození od forem moderního odcizení, vědomí o vlastní životní praxi, ať je jakákoliv dialektika rozbití a vytváření struktur vlastních životních fází, ochota trpět otevřeně skutečnosti odporující všemu, nač věříme, jako muž, který v mezní situaci svého konce říká Eli, Eli, lama zábachtami.

14. Materialista musí závidět věřícímu člověku boha, protože materialistovi nezbývá nic jiného, než transcendence sebe, jež je identická s jeho konkrétním časem, tím laskavým katem, který nám tiše plyně, takže slyšíme ještě občas tikání věčnosti a jsme zděšeni smrtí, jako když na tyrolské hranici odpojují zavažadlové vagony, slyší-li podezřelé tikání časovaných bomb, ačkoli každý z pasažérů si nese s sebou časovanou bombu svého konce a dokonce ani neví, kdy spustí, a proč. Je-li nějaká paralela pro boha v materialistickém pojetí světa, pak je to čas — moderní bůh vládnoucí všemu jako Saturn — nebo vědomí času, toto specifické vědomí člověka, na rozdíl od zvířete, které se orientuje v čase daném rytmem přírody dnem i nocí, střídáním ročních období a rytmem vegetativního systému. Člověk sám stojí proti své transcenenci, proti své proměně v čase, a to je nejradičnější forma jeho odcizení, které nemůže uniknout ani poté, co pfekoná společensky podmíněné formy fetišismu moci a peněz, takže formy odcizení člověka bohu, světu, druhým lidem i sobě samému jsou jen jevové podoby hlubšího odcizení člověka vis a vis času, konci, smrti, vzájemného odcizení muže ženě jako pohlavních bytostí a konečného odcizení člověka před kosmickým chladem záhadou. Společenské, historický dané položky odcizení jsou velmi problematické, jestliže uznaváme člověka za svobodnou bytost — jakékoliv odcizení, když jsem svoboden? — ale biologické determinace jsou objektivní vědomí nemůže na nich nic změnit, leda že bychom dokázali pohybovat se rychlosti světa a uniknout tak času v kosmickém prostoru. Moderní bůh, to je transcendence, mýjení člověka v čase. Jako byl dříve člověk rebelem proti bohu, vzdoruje dnes času poetickým životem, jedinečností světoho prozívání, vyššími formami lásky a měnícími se vztahy, neredučovatelnými na předchozí známé struktury. A to je jediný lék proti odcizení časem, proti nepřekonatelné změně.

15. Člověk tedy revoluje proti svému zániku jen tehdy úspěšně, když poznámená svůj přechodný čas stejně násilnicky, jako nám výváva čas vrásky do tváří, když pestuje svou schopnost vidět a chápat svět jedinečně a po svém, to jest poeticky, umělecky, básnický. Básnická hodnota života je měřítkem osobnosti a chápavost pro jedinečné podmínuje intenzitu našich vlastních pocitů, protože „tupá mysl nerozliší“ (Hegel), ani ve světě, ani v sobě a reprodukuje tedy vždy jen tupost, ať je o cokoliv. Jediná pravá poezie je poezie životní reality, o níž se nám zachovává druhotný, odvozený tvar v umění. Autentická výpověď se nedělá na papíře a slovy, ale daleko autentičtěji prostředky — lidskými akty, jednáním člověka — protože člověka je poetický tvor ipsa facta svým bytím, nikoli schopností řadit slova v metru nebo rytmem. Člověk je jedinečnou konkrétní životní praxí a tvorem bez analogií, bez ohledu na eventuální literární stopu, kterou tu a tam zanechá jako exkrement životního procesu pro chrobáky estetiky. Cím víc se člověk vystavuje této jedinečnosti, tím méně promarňuje svůj čas. Cím více je vystaven proudu životního dění, tím méně v něm zaniká, angažuje se osobně a závažně vůči obrazu o sobě, který sám sleduje. Jinak je umělec jen přihlouplý exhibicionista, předpokládající, že obraz druhým o něm je důležitější než obraz sebe o sobě, ačkoli jedině změny vlastního sebe-vědomí jsou patnáctky osudu. Jedinečnost a neopakovatelnost člověka, nevyjádřitelná subjektivita člověka, to je tradice Evropy, stále aktuální ve třetím tisíciletí své existence a říkající člověku, že je živou konkrétností myšlenky v čase, že člověk je možná hříčkou osudu nebo boha, ale že osud člověka je on sám. Proces zráni člověka končí teprve smrtí a je rozdílný od biologických procesů stárnutí, protože mezníky lidské cesty jsou jednak hodnoty, pro něž se angažujeme, jednak změněná chápání smyslu vlastní tvorby, ne vědomí nebo věra. Takže musíme děkovat za všechny situace, které nás provokují k hlubšímu bytí, apelující na naši jedinečnost a vůli být, čím jsme, bez ohledu na zdánlivé paradoxy, do nichž se přitom zaplatíme, a bez ohledu na absurditu myšlenky, která nás spaluje.

16. Prometheus dal lidem světlo a byl přikoven ke skále Kavkazu. Gilgameš hledal nezemřitelnost, nenašel ji, ale je nesmrtelný. Kristus kázel lásku a byl ukřižován, Sokrates hlasil moudrost a dostal jed. Hamlet usiloval o rozhodnutí a získal meč do srdece Marx objevil logiku dějin a byl za to vysmíván. Člověk asi roste díky zámrku, což se zdá absurdní, což svědčí o tom, že jediným trvalým členem člověka je myšlenka. Kdo jde vpředu, musí bloudit a hledat cestu. Druzí vynechávají zbytěné odchylky a cesta je příjemší, ti, kdo přicházejí po skupinách, odstraňují překážky, kroky se opakují, vzniká cesta a zkracuje nám vzdálenost, takže nakonec to pochopí i V. K., a to je spoolehlivý signál k hledání dalších cest, proti nimž bude nyní V. K. opět protestovat, nebo struktury logiky lidských charakterů a společenských soustav trvají, stejně jako trvá struktura vesmíru, řád věcí a míra člověka. Měřítko člověka respektuje zákon kosmu. Antropologizovaný kosmos je kosmomorfni člověk a v abstraktním aktu výpovědi o sobě utvrzuje člověk sebe proti mlčení kosmu, který je moudřejší než my, a proto mlčí.

17. V mříži člověka, v úhlu jeho vidění jsou protiklady nerušitelné, mění jen svou formu, jako v harmonii se mění různé tóny těchže akordů. Bez protikladů není ani hudba, ani život, je snad nějaká melodie ticha, o které lze mlčet, ale v kosmu člověka je zdrojem moudrosti přitakání rozporu vlastní existence a neprojekce tohoto rozporu do antinomie bůh — člověk, ačkoli právě mýthus učí filosofy křížky myslí a básnická vize nejsoucí světu je učí nazírat podstatu. A to je asi všechno, nač jsem myslil minulý týden při natáčení ve Zruči, kam zítra ráno zase odjíždím statovat, bez výhrad a hořkosti, jako Ty jedeš blátem a sněhem za svými onkologickými objekty, které jsou tak blízko smrti, že už nás mohou učit jen pokoře vůči osudu. **TVŮJ IVAN**

**IVAN SVITAK /**

## Rostislav Pšenko O METODĚ A STYLU

V článku, který kolega Pšenko zveřejnil ve Studentu č. 27, se operuje s následujícími pojmy: Myšlenky dnes charakterizují skupinu pražských studentských vůdců (Kovanda, Müller, Holeček, Tyl ap.) a dnešní müllerovci.

Nemám nic proti tomu, používá-li autor termínu „müllerovsko-vavácká opozice“, neboť tento pojem vztahuje na minulost. Dělá-li však z minulosti současnost, jedná zpozdiče, nevěrně a vadně. Termíny, kteréž Pšenko použil, nelze dnes na nikoho nasadit. Je to pouhá konstrukce, vyplývající z autorevy neznalosti. Nejsou proti jeho pojmu „ideologové neformálních skupin“, neboť názor na organizování studentů mají i dnes lidé Pšenka jenom v něm podobnou. Pšenko však nespoují jména jen s neformálnimi skupinami. O tom svědčí jeho replika (Student č. 30) na článek K. Kovandy, kde píše, že Karel Kovanda „vyjadřuje svou výzvu k podzemní revoltě násilného vzniku sv

# VERŠE EXULANTŮ 1948—1953

Sestavil  
Petr Demetz  
Editions Sokolova,  
Paříž 1953

Za hranicemi je básník odmaznut od nejvlastnějšího media své tvorby — a to je změna, s níž se těžko lze vyrovnat. Žije v cizím jazyku a sám jím většinu dne hovoří; často se dokonce musí přeorientovat z jedné cizí řeči na druhou. Stýká-li se s krajany, je to jen nepravidelné a takový rozhovor nemůže působit jinak, než ve své funkci sdělovací. Jenom tento jazyk má k dispozici, tuťto překotnou řeč nahodných setkání a telefonických vzkazů: je to vlastně mrtvá řeč, již píše. Podobá se člověku, který probíjí své nohy v lhostejné pochlavnosti nevěstinců, a přitom se stále snaží milovat tu jedinou, jejíž teple pulující tělo je mu nedostupné vzdáleno.

Je dán povahou básníkovy tvorby, že oslovuje užší okruh lidí než prozaik. Obraci se především na ty, s nimiž má společné zážitky, v nichž tuší přibuzné pocity. Citové zkušenosti každé generace krystalizují kolem určitých slov a obrátků, vytvářejíce z nich jakési klíče k oblastem společných zármutků a společné touhy. Básník může najít rezonanci především u těch, s nimiž sdílí taková slova, u svých vrstevníků.

Mladý Nezval, Richard Weilner a jiní napsali v Paříži, daleko od domova, celé sbírky. Ale oni také stále mohli mít alespoň iluzi podobného rozhovoru. Vědomí, že se kdykolí mohou vrátit, že jejich básně mohou doma vycházet a být čteny u nich způsobilé, že ve večerním davu na Champs Elysées mohli vidět lidí, kteří se procházejí po Václavském náměstí. Uprchlík není schopen podobné autosugesce. Vědomí

hranice je živá rána v jeho nitru, kterou imaginace nemůže zacelit.

## SEPARÁTNÍ OTISK Z ČTVRTLETNIKU KŘESŤANSKÉ AKADEMIE V RÌMĚ STUDIE, Č. 14 I/1968

Ještě před první světovou válkou se žilo v soukromých světech, které byly do vnějšího světa zakloubeny tak čistě a hladce, že též nekolidovaly. Nebylo třeba úsilí k tomu, aby osobní zkušenosť lásky spočívala jen v lásce, Boha jen v Bohu, přírody jen v přírodě; aby člověk cítil, že před těmito fenomény stojí sám. Svět měl svůj rád, v němž se pohyboval tak pravidelně, že vlastně stál vnitř aktuálního vědomí: také si nevšimáme hodin, tikajících na stěně, ledaže chceme zjistit čas. Ale potom to přišlo: z tiskání hodin se staly výstřely a exploze bomb, rád, v němž se pohyboval se na nás zhroustily jako dům v náletu. Osobní zkušenosť narostla o zkušenosť davů, krizí, revoluci a exilu. Jenom tento jazyk má k dispozici, tuťto překotnou řeč nahodných setkání a telefonických vzkazů: je to vlastně mrtvá řeč, již píše. Podobá se člověku, který probíjí své nohy v lhostejné pochlavnosti nevěstinců, a přitom se stále snaží milovat tu jedinou, jejíž teple pulující tělo je mu nedostupné vzdáleno.

Redakce se rozhodla přetisknout tuto bibliografii, přestože nebyvá zvykem, aby týdeníky našeho zaměření podobné odborné texty tiskly. Jde však o první a v dané chvíli nejúplnější seznam exulantských prací. V Čechách je nedostupný a není naši vlnou, že jsme nuteni suplovat povinnosti jiných. (Ústav pro českou literaturu, Československý zahraniční ústav, Krajanská knihovna [Náprstkovsko muzeum], Památník nár. písemnickti, aj.)

*Do bibliografie exilové literatury jsem nezadával vysloveně politickou literaturu (knihy o Mnichovu, Květnu či Únoru atd.); ovšem v některých publikacích je setřena dělci hranice. Nejjasněji toto hranice mizí mezi kulturní a politickým, případně historickým esejem. V bibliografii neuvedl také český publikovanou vědeckou literaturu; ovšem paměti a vzpomínky vědou a politiků i když se týkají nejmladší minulosti — jsem částečně zařadil, neboť i v této literární kategorii není dělci hranice zcela přesná.*

*Tuto bibliografii chápou jako Bibliografii původní české krásné literatury, napsané v exilu po únoru 1948. — Proto neuvedlím překlady do češtiny, pokud to nejsou překlady středověkých či antických textů, nebo knihy s novými rozborami a srovnatovacími studiemi; rovněž neuvedlím nová vydání klasiků, ati již českých či cizích. Výjimku tvoří jen několik bibliofilských tisků. Vynechal jsem i několik amatérských sešitků říkánek, které mají s literaturou málo společného, tak jako i krajanské kalendářové prory. V přehledu původní české tvorby neuvedlím knihy exilových autorů napsané v cizích jazycích. Naproti tomu jsou v seznamu autoři, kteří publikují česky i slovensky (Mikula, Zlámal, Vičan a jiní). Tato bibliografie si nedělá nárok na úplnost — české exilové knihy vycházejí v pěti světadlech, převážně vlastním nákladem, a autoři zřídka zaslali své výtisky světovým knihovnám, takže zůstávají pro vědecké zpracování téměř nedostupné.*

*U knih vyšlých bez vročení, místa vydání atd. jsem podle možnosti doplnil chybějící údaje sám, ovšem jsou ohrazeny závorkou nebo otazníkem. I uvedené údaje nejsou ovšem vždy podrobné a vyžadovány by stí dalšího pátrání k doplnění dat a skutečnosti. I výčet titulů prací jednotlivých autorů není samozřejmě vždy úplný, protože nejde o vyčerpávající bibliografii.*

(Z předmluvy dr. A. Kratochvíla)  
V Mnichově 1. května 1967

## krásné české literatury vydané v exilu (Únor 1948—květen 1967)

Dr. Antonín Kratochvíl

WALTER Emil: Lille (podle Eysteina Asgrímssona), Rím 1961, str. 108 (poezie); SOUCOVÁ Milada: Pastorální suita, Rím 1962, str. 50 (poezie); SIRKOVA Božena: Povídka a zkrásky z Nové Guineje, Rím 1963, str. 108 (próza); SVATOŠ Bedřich: Zády k světu, Rím 1963, str. 122 (próza); DEN Petr: Světlo jen malé, Rím 1963, str. 52 (próza); VLACH Robert: Slova k hostu, Rím 1964, str. 56 (poezie); VLACH Robert: Pláč za Španělsko, Rím 1964, str. 22 (poezie); CEP Jan: Poutník na zemi, Rím 1965, str. 200 (eseje); GOEPFERTOVÁ Gertruda: Hejno stehliků, Rím 1966, str. 50 (poezie); SOUCOVÁ MILADA: Alla Romana, Rím 1966, str. 62 (poezie); MIKULA Felix: Záhada a tajemství, Rím 1966, str. 72 (eseje).

Edice „Studium“

RADIMSKÝ Ladislav: Rub a líc našeho národního programu v atomovém věku, Rím 1959, str. 184 (eseje); CEP Jan: O lidovém světě, Rím 1959, str. 1966 (eseje); ZELIVAN Pavel: Původ vesmíru, Rím 1960, str. 48 (eseje); ZELIVAN Pavel: Původ života, Rím 1960, str. 58 (eseje); KULHÁNEK Karel: Věrit v zázraky, Rím (rok vydání neuvěděno), str. 64 (eseje); OLSÍ Josef: Antonín Cyril Stojan, Rím 1966, str. 58 (eseje); ZELIVAN Pavel: Věda a Bible o původu světa, Rím 1966, str. 104 (eseje); RADIMSKÝ Ladislav: Skloňuj své jméno, exilautel Rím 1967, str. 102 (eseje).

VYDAVATELSTVÍ KULTURNÍ SEKCE  
ČESkoslovenského UPRCHLICKÉHO  
VÝBORU V NĚMECKU (MNICHOV)  
(zaniklo v roce 1963)

Edice „Kamený erb“

(Název podle sbírky v Československém vězněního básnika — redigoval Dr. Antonín Kratochvíl.)

CEP Jan: Cikáni, Mnichov 1953, str. 88 (próza); SKLIVOVÁ Hana: Pohádky, Mnichov 1954, str. 56 (pohádky); KRATOCHVIL Antonín, Dr. (ed.): Peníz exulantů, Mnichov 1956, str. 96 (Antologie exilové prózy) Autoři: Cep, Dresler, Kratochvíl, Kovtun, Kovárná, Němcák, Peroutka, Štědrý, Tumíř; HÁJEK Hanus Jan: Problém revoluce a kolaborace, Mnichov 1957, str. 18 (esej); KRATOCHVIL Josef: Má vlast, Stuttgart 1959, str. 200 (učebnice), Domá i ve škole, Mnichov 1959, str. 80 (učebnice); MIKULA Felix: Bloudil jsem cizinku, Mnichov 1961, str. 56 (próza); HOUDKOVÁ Božena: Má vlast, Díl 2, Dějepis Československa, Stuttgart 1960, str. 36 (učebnice) a další svazky jen vědecké publikace.

Edice „Lucerníka“

(Edice krásné literatury v exilu — redigoval Dr. Antonín Kratochvíl, nejprve vlastním nákladem, od roku 1960 připojeno ke Kulturní sekci Československého uprchlického výboru v Německu (Mnichov).)

KRATOCHVIL-CHRISTEN Antonín: Modlitba domova v díle Jana Cepe, Mnichov 1952, str. 10 (esej); KOVTUN Jiří: Blahoslavení, Mnichov 1953, str. 20 (poezie); BABY-KRATOCHVIL Josef: Ptačí melodie, Mnichov 1954, str. 30 (kniha pro mládež); ŠTĚDRÝ Vladimír: Kožich, Mnichov 1954, str. 22 (próza); BABY-KRATOCHVIL Josef: Povídka a bajky z přírody, Mnichov 1958, str. 18 (kniha pro mládež); LISTOPAD František: Byty a prostory, Mnichov 1958, str. 48 (esej); JELÍNEK Ivan: Skutečná, Mnichov 1960, str. 24 (poezie); KAVKA Jiří: Plavba, Mnichov 1962, str. 16 (poezie).

Románová knižnice revue „Arch“

(Mnichov — řídil Josef Němcák.) KRATOCHVIL-CHRISTEN Antonín: Poutník neznamých oceánů, Mnichov 1959, str. 298 (próza); KRATOCHVIL-CHRISTEN Antonín: Kniha esejů, Mnichov 1959, str. 60 (sborník esejů) (Autoři: J. Dresler, A. Heidler, V. Kostka, Fr. Kovárná, Ant. Kratochvíl, Ot. Odložilík, P. Želivan).

Dále byla v této edici ještě vydána vědecká publikace.

Edice „Skliceň“

(Hamburk — řídil Antonín Vlach.) DEN Petr: Mexické divadlo, Hamburk 1954, str. 23 (próza); GRAN-EMBUSTROVIL Vilém Špalek: Ze země slunce oslněné, Hamburk 1960, str. 58 (próza); POPERA J. E.: Zamčené dveře, Hamburk 1961, str. 48 (poezie); SCHULZ Karel: Malá triologie, Rím 1958, str. 32 (poezie); SCHULZ Karel: Malá detektivní román, Rím 1958, str. 1956, (próza); SVAČEK Zdeněk: Gradus ad Parnassum, Lund 1957, str. 48 (poezie); MOKRÝ Adolf: První kroky, Lund 1957, str. 88 (práza); NĚMEČEK Zdeněk: Stín, Lund 1957, str. 100 (práza); VLACH Robert (ed.): Mosaika Amalie Posse, Lund 1958, str. 58 (práza); PITTER Přemysl: Oheň na zemi, Lund 1957, str. 81 (eseje); VLACH Robert: Veselé pohádky o psu Modulovi, Lund 1957, str. 52 (pohádky); VLACH Robert: Princezna, Lund 1957, str. 36 (poezie); ODOLŽILÍK Otakar: Orážky z dvoř světě, Lund 1958, str. 156 (práza); DEN Petr: Evropan na Manhattanu, Lund 1958, str. 92 (práza); ALFA: Mrtví (poezie); DEN Petr: Radost ve Veseli, Rím 1960, str. 80 (práza);

chodi po světě, Lund 1958, str. 96 (práza); NĚMEČEK Zdeněk: Bloudění v exilu, Lund 1958, str. 48 (práza); VLACH Robert: Skliceň svobodné tvorby (Sborník I.), Greensboro 1958, str. 65 (kulturní sborník); VANEK Miloš: Skliceň svobodné tvorby (Sborník II.), Greensboro 1958, str. 65 (kulturní sborník); VLACH Robert: Skliceň svobodné tvorby (Sborník III. a IV.), Norman 1959, str. 100 (kulturní sborník); CEP Jan: Samomluvy a rozhovory, Norman 1959, str. 118 (práza); SOUCOVÁ Milada: Neznámý člověk X, Norman 1962, str. 152 (práza); KRATOCHVIL Josef: Knihu setkání, Norman 1962, str. 82 (práza); ODOLŽILÍK Otakar: Vzpomínky a ohlas, Norman 1962, str. 124 (práza); KAVKA Jiří: První sůl, Norman 1962, str. 84 (poezie).

EDICÍ VÝLICE

(Generální sekretář Msgr. Dr. František Plánička, který vedl Křesťanskou akademii do roku 1966; pak byl zvolen generálním sekretárem Pavel Želivan — Msgr. Prof. Dr. Karel Vrána.)

Edice „Vigilie“

ZELIVAN Pavel: Svatý Václav, Rím 1953, str. 48 (sborník svatováclavské poezie a prózy); ZELIVAN Pavel: Zdrává Maria, Rím 1954, str. 44 (sborník náboženské poezie); CEP Jan: Květnové dny, Rím 1954, str. 40 (práza); STÁRKOVÁ Věra: Knihy samoty, Rím 1954, str. 54 (eseje); DEN Petr: Dva eseje z počátkadla, Rím 1955, str. 44 (eseje); ZELIVAN Pavel: Praha (sborník), Rím 1956, str. 40 (poezie); SCHULZ Karel: Pochvala svatých patronů českých, Rím 1956, str. 86 (práza); CLAUDEL P. — CEP J.: Svaté obrazky české, Rím 1958, str. 32 (poezie); SCHULZ Karel: Malá triologie, Rím 1958, str. 54 (práza); ALFA: Můj detektivní román, Rím 1958, str. 1956, (práza); SVAČEK Bedřich: Krupěje zašlého času, Rím 1960, str. 172 (práza); CEP Jan: Malé řeči svátečné, Rím 1959, str. 80 (práza); Umění milovat, podle Jan Čing Hsiung-Vu, Rím 1960, str. 82 (práza a poezie); DEN Petr: Radost ve Veseli, Rím 1960, str. 80 (práza);

## FRANTIŠEK LISTOPAD:

### Dopisy, básně

Jak hezké písmo, sleduj zvolně tratě k ničemu.  
Ty rynky tmy, ta světla kolmá  
jak na vlas z problému.

Za jízdy ještě hádají se.  
Pak prší. Zmoknou trenchovy  
válečný mrtvý. Na podpis  
nezáleží, leč z tesknoty.

Leč z tesknoty je člověk stále,  
z okružních jízd, a prostě jsou.  
Podmět už vyprášil se, ale  
ne sloveso, ne sloveso.

Jak hezké písmo. Inkoust z tmaviny  
snad není víc než vlastní stín.

A usnu, usnu, usnu, pravím,  
nikde nestavím.

Vydavatelství Universum Press  
(New York — František Svehla)

HOSTOVSKÝ Egon: Pánični pacient, New York 1959, str. 192 (práza); PEROUTKA Ferdinand: Demokratický manifest, New York 1959, str. 168 (eseje); JAVOR Pavel: Kouz z Itáky, New York 1960, str. 92 (poezie); DEN Petr: Počitadlo, New York 1961, str. 116 (eseje); RAŠIN Miroslav: Uhlen na oblohu, New York 1962, str. 110 (eseje); DRÁBEK Jaroslav: Čtení o Moravských bráťích, New York 1962, str. 60 (práza); DUBEN N. Vojtěch: Ledy se hnuly, New York 1964, str. 108 (práza); FEIERABEND K. Ladislav: Ve vládě druhé republiky, New York 1961, str. 206 (memoiry); FEIERABEND K. Ladislav: Ve vládě Protektorátu, N. Y. 1962, str. 172 (memoiry); FEIERABEND K. Ladislav: Uhlíř domova do výslu exilu, N. Y. 1964, str. 162 (memoiry) — Ve vydávání dalších svazků svých Pamětí dr. Feierabend pokračuje; KOHOUT Jára: Od A do Z, New York 1962 str. ? (humoresky); MARTÍNEK Josef: O holoubkově, který se všechno ptal, New York 1966, str. 31.

Edice „Naše hlasy“  
(Toronto.) JAVOR Pavel: Hořké verše, Toronto 1958, str. 84 (poe

Socialista — vyznáním marxista-leninista — husy ořechy nekrmi. Zná jedině husy historické, zasazené do vyššího kontextu, nositelky symbolizovaných idejí. Třebas ony husy, jež zvěstovaly starým Římanům nebezpečí. Nic takového zřejmě nemohou splnit dnešní kejchaví ptáci čeští. Ani ti zobrazení, třebas ve filmu. Neboť si to odnesla i ta jedna husa krmená ořechy v Menzelově filmu Ostře sledované vlaky. Nebylaf to husa ideologická, ideosná. Aspoň podle sovětské kritiky Michajlovové v její antimenzelovské úvaze Ve Izivém světě „Oscar“ (což otiskla Sovetskaja kultura a na což již odpověděl Miloš Flala v Rudém pravu). Nejdé mi o další polemiku. Ta je zbytečná. Ale ona ponížená česká husa má hlbši význam: Dokumentuje totiž jistý způsob „kritického“ myšlení, jež odmítá všechny tzv. malé světy, a staví proti nim jedině svět „velký“. Přesněji řečeno, jde o zfeňsizovanou ideologii (tu s falešným vědomím), která s chorobnou nedůvěrou přímo patologicky odmítá celek životní zkušenosti, **totalitu života**. Nic jí nejsou ony „malé“ věci obklopující člověka, bezvýznamná je jí denní faktičta. Svět se ji rozpadl na znevážené torzo jevů a dějů „bez idejí“ a na fetiš „vysokého“ světa idejemí nacpaného. Tahle typická ideologická schizofrenie (rozštěp) pak žije uvnitř svých vlastních bludů, úporně, nesnášenlivě. Proto také Michajlovová vidí Menzelův film jako hrubou, krutou a cynickou frašku, jako „jízlivý výsměch lidu“. Ale nejdé jen o film, o sovětskou kritičku, o polemiku. Jde o cosi jiného: Ideologická schizofrenie se totiž po dlouhá léta nerušeně vyžívá a dnes se již ustálila v podivných formách kolektivního vědomí. Vytvořila si své stereotypy zvláštního farizejství, jež se kryje pláštěm pokrokovosti a humanismu. Pod pláštěm se skrývá nejen necitlivost, slepotu, ale také zámerná nechuti vidět celek života, totalitu lidské existence. A z té nechuti se stalo znormované přesvědčení, nová „přirozenost“ ideologických farizejů. Podle tcho se také traktuje třebas život v zemi okupované německými vojsky: Člověk by rád uvěřil patetickému zvolání o tom, co právě velkého, hrdinného a strašného se v zemích českých dělo, ale, bohužel, ví, jak je to méně. Vždyť se tu nastoluje velikost a hrdinnost a strašnost uměle mytizovaná, výběc ne reálná, zámerně odizolovaná od všech projevů konkrétního lidského bytí, od celého pohybu miliónů lidských bytostí v byvším protektorátu. Leč právě tento údajně „malý“ svět je popliván ve své filmové podobě: Prý se tu jen prolínají nesmyslné příhody, primitivní zájmy, malicherné starosti — ty o husu — s otevřeně erotickými scénami. Odpusťte však: Tak jak jsme žili v letech 1939–1945, to snad víme my sami (a neplatí to snad jen o nás): lidé ráno vstávali, chodili do práce, do továren, na pole, jedni se starali večer o králiky, jiní o husy, milovali se i nenáviděli, ženili se i rozdávali, říkali si krásná slova i nadávky, jedni pilí minerálku, a druzí se nebezadně opijeli, souložili podle své přirozenosti (a dokonce „otevřeně“ — jak jinak?), vztékali se i upadali do banalit, znali hrdinství, ale i běžnou životní rutinu, touhu žít a přežít, jedni žili v podzemí a rizkovali život, druzí byli mučeni třebas i jen erotickými problémy (například komplexem impotence atp.), a mučila je puberta, jedni šli do hrobu, druzí dostávali chrapativý pubertální hlas... výčet by mohl pokračovat do nekonečna.

Ale právě toto všechno nechť jistí „marxité“ vidět, vědět, znát, uznat, procítit. Skutečná realita života je děsí. Boži se ho totiž. Přes veškerá silná slova jsou právě oni — slabí. A mají hlboko v podvědomí ukryté **špatné vědomí**. Proto si život dělají, rozkrajují. Proto trpí duchovní nemoci „ideitis acuta“, stihomemem ideovosti, proto jsou bárovslepí. Jejich člověk, jenž má „zuit hrdě“, zvučí ampliounové a přiliš tvrdě, hrubě. Je to totiž ideový přecezenec, výlisek ideologismu, plochá forma na jednu barvu uměle přetřená. Je to člověk v „progresivním“ futrále. Strkali nás do něho. Ale Čechům se v něm nikdy dobře nežilo. Teď jsme z futrálu ven. Od tud ony hlasy vanoucí škvírami z jiných futrálů na naši adresu. Ať vanou: Kdo si futrál zvolil, nechť si v něm přebývá. Nebudeme mu zasahovat do svéprávnosti a svrchovnosti — futrálu.

OLEG SUS

## DÁLNOPIST Z FESTIVALU

Ve své první zprávě ze Sofie jsem referoval o všechných potížích, s nimiž se tu naše delegace potkávala. Schválenosti i provokace vůči nám se natolik vystupňovaly, že jsme dokonce uvažovali o tom, zda nás okolnosti nedonut opustit festival předčasně. Dnes, kdy festival končí, mohu říci, že v tomto vývoji nastal zlom. Není překvapující, že přiznivější „druhý polečas“ v naší účasti na festivalu se přiblíženě kryl s přitlumením polemiky na nejvyšší úrovni, tedy s Černou nad Tisou a s Bratislavou. Ze strany tajemníka sofijské organizace Komsomolu došlo dokonce k omluvě za „všechno to, co jsme v práci hostitelů považovali za chybu“. K tomu je třeba dodat, že se československé gala představení nakonec přece jen konalo před zcela zaplněným hledištěm bulharského Národního divadla (poté, co naši vyžadovali písemné potvrzení, že je z bezpečnostních důvodů nutno snížit kapacitu na polovinu).

Chtěl bych se tentokrát alespoň v krátkosti zmínit o charakteru diskusi, které v Sofii vedli členové čs. delegace a zástupci našich studentů.

Politická delegace ČSSR — 510 lidí — byla složena hlavně z vedoucích funkcionářů ČSM. Ponechám stranou otázku, jakou členskou základnu zde soudruzi z ČSM vlastní reprezentovali. A dotknut se podstatnějšího aspektu. Nemohu se totiž ubránit pochybnostem o užitečnosti vice než sedmdesáti diskusi a setkání, které politická delegace absolvovala. Síře tétoho setkání — od Nepálků až po představitele republiky Zimbabwe, od východních Němců až po zástupce Venezuely — neumožňovala totiž promyšlenou konceptu politické propagandy a vedla k sérii víceméně zdvořilostních návštěv. Připočteme-li k tomu ještě mnoho oficiálních setkání, jejichž obsahem bylo především pronesení slavnostních projevů a příspěvků, a dále svědomitě zajištování účasti na formálních seminářích, zjištějeme, že výsledky dosažené zástupci ČSM nejsou úměrně vynaložené námaze. Ta byla veliká..., Jenže to zřejmě nestaci. Měl jsem také — hlavně zpočátku — dojem, že někteří členové svazácké delegace prozívali na festivalu určitý vnitřní konflikt lojalitě, když jsou postaveni před úkol obhajovat systém, do něhož se sami ještě zcela nevzili.

Studenti, kteří tu bylo asi dvacet, orientovali svůj program především na setkání s Rumuny a Jugoslávci, se sympatijskou západoevropskou levicí a v nejposlednější řadě na diskuse s mládeží ze zemí, které se zúčastnily varšavské schůzky. Dokázali se vyprostit z hranic oficiálního programu, pořádali o našich problémech několik „teach in“ pod širým nebem, dovedli zkoordinovat svou aktivitu s podobnými neformálními akcemi progresivní západoevropské mládeže, především západoněmecké SDS. Své záhadovým postojem v řadě konfliktivních situací si získali mnoho sympatií. Přiznávám, že vedení SVS obstálo na festivalu mnohem lépe, než jsem původně očekával. Tím mám na mysli jak oblast ideovou (kde hrál prim Rostislav Pšenka), tak i navazování oficiálních kontaktů a konkretní dohody, jimž se věnovali členové předsednictva Reus a Ondrouch.

V době, kdy vedení našeho studentského svazu zahájil tak trochu sed anonymi-

ty, bylo pro mne přijemným zjištěním, že Ivan Reus má všechny znaky skutečného „formátu“. Nemám ve zvyku přilis chválit, ale promyšlenost jeho koncepte zahraničních styků SVS i důslednost, s níž ji realizoval, na mne udělala dojem.

Tolik jen ve stručnosti o činnosti našího na festivalu. K vlastnímu obsahu diskusi i k celkové charakteristice festivalu se vrátíme obsáhlějším článkem.

6. 8. 1968

u nás neprochází redakční či jazykovou úpravou. Tato skutečnost je ostatně uvedena v tiráži každého skriptu. Za správnost textové části odpovídají v těchto případech objednávatelé, zde příslušná vysoká škola.

SNTL — nakladatelství technické literatury — Praha.

## Hovoří se o milicích

(Student č. 30)

[...] Budu stručný a odpovím pouze na kladené otázky. Jak autor asi neví, zástupci příslušníků LM již několikrát promluvili k probíhající politické situaci u nás jak v tisku, tak i v televizi — naposledy prostřednictvím svého náčelníka soudruha Horčice.

Pokud jde o dopis z aktu jednotek LM, který byl zaslán do SSSR, a který, nevím proč, leží panu Misářkovi v žaludku, tak ho chci upozornit na to, že jeho obsah pouze vyjasňoval politiku našeho ÚV KSČ a stanovisko příslušníků našich jednotek. Ostrý zášah jednotek LM v Plzni r. 1953, o kterém se v článku píše, se skládal z toho, že strana poslala příslušníky LM ne proti dělníkům, ale vysvětloval politiku strany, která v té době byla nutná, a které některé živly chtěly využít proti našemu zřízení (měnová reforma).

U zásahu proti trampům je — podle mého názoru — nutno rozlišit pojem tramp. Mnohdy se za poctivé trampskej jméno ukryvali ne zrovna dobrí lidé, i když třeba byli dělníci.

Myslím, že nebudete na škodu připomenout nejen autorovi, ale i čtenářům všechny akce, kterých se jednotky LM za dobu svého trvání zúčastnily. Jde o neopovídání množství zemědělských brigád, o pomoc při letních kalamitech, živelních povodích (například akce Dunaj), zásahy příslušníků při velkých požárech, organizační pomoc příslušníků VB při různých oslavách, a v neposlední řadě v naprosté významnosti významu skupiny naší jednotky LM v zásadě výtvarným a pedagogickým pracovníkům, kteří významně zlepšili naši vzdělanost a vzdělání.

O zneužití jednotek LM může mluvit pouze ten, kdo organizaci a práci LM nezná. Příslušníci neslouží podle starého hesla „držet hubu a krok“, ale slouží v užitkovém a dělnickém kázni. Plnění rozkazů jejich velitelů se neprovádí slepě, ale každý rozkaz je rádně vysvětlen a zdůvodněn, a tudiž nestaci jen „nějakého aparátu“ zvednout telefon. Autor si musí uvědomit, že nejsme Pentagon a nemáme horké linky ani hlavy. Nevím, proč existence jednotek LM by měla být důkazem nedivnosti k armádě a SNB, když právě s těmito složkami se jednotky LM již řadu let připravují a cvičí k ochraně a obraně teritoria naší republiky.

V jednotkách LM jsou jak dělníci, tak technici i vědeckí a výzkumní pracovníci. Chtěl bych panu Misářkovi říci, že máme mezi sebou nejen filatelisty — o kterých on mluví — ale i králikáře, myslivce, rybáře a řadu dalších členů jiných spolků.

Ná závěr doporučují panu Misářkovi, aby požádal na některém stranickém orgánu, aby mu zapůjčil řád LM, z kterého by se poučil o činnosti a působnosti jednotek LM v ČSSR. Protože, kdo hodlá o něčem polemizovat, měl by podle mého názoru problém znát.

**VLADIMÍR LABÍK,**  
člen šábu OV LM, Praha 6

## BUĎ A NEBO

Právě nejnovejší metody teorie pravděpodobnosti i příbuzných disciplín jsou velmi „nepřirozené“ a „netidiské“ svou abstraktností a komplikovaností, píše mi opět pan učitel Čermák.

Ve svých článcích jsem se pokoušal naznačit, že dvouhodnotové schéma myšlení není právě vysoko složité struktury dnešní společnosti, že spíše závadí, že se stále vše stává ideálním nástrojem ideologií. Ve všechnotové logice vidím možnost formalizovat větší počet alternativ oproti pseudoalternativám dvěma, jak nám je sugeruje — obvykle v ještě méně kontrolované podobě „dialektiky“ — ideologie, jež má zároveň monopol interpretace, co je ANO a co NE. Všechnotová logika a teorie pravděpodobnosti jsou však vlastně komplikované, ale tím nám právě umožňují paralyzovat abstrakci tam, kde zbytněla v schéma, kde znášiluje skutečnost tak, že je už k nepoznání. Teorie jsou to však vlastně složité, ale oč komplikované je byť jen jeden jediný lidský vztah.

(MARXÁK A TY VOBRÁZKY, Student 24)

Z jiného dopisu: **Zcela nepříhoditelná je odpovědnost demokracie za „hrůzostrašný (!) konensus neviditelného a nevypočitatelného“ učitelského sboru.**

Nechte toto téma příliš rozebrat, protože jsem sám kantor. Jen poznávám, že by se nemělo vystupovat v rozhodování učitelského sboru, zrovna tak jako proti nezávislosti soudce, píše čtenář J. Čermák.

Pan Chaloupka vidí, že se všeuděle využává vyznamenání, tedy teror průměru.

Boži se ho totiž. Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

Boži se ho totiž.

# BIBLIOGRAFIE

(Dokončení ze str. 6)

TU-FUJ žal, Stockholm 1954, str. 16 (pozie); VLACH Robert - ARUMAA Petr: Poetæ in Exilio, Stockholm 1955, str. 64 (antologie česko-estonské poezie); ČERMÁK Josef: Pokorné návraty, Paříž 1955, str. 24 (pozie).

**Edice „Svědectví“**

(New York, Paříž - Pavel Tigrík)

DEN Petr: Době proti srsti, New York 1958, str. 66 (esej); TIGRID Pavel: Marx na Hradčanech, New York 1960, str. 124 (politická eseje); KOUTNÝ Jiří: Básně doktora Živága (výbor), Mnichov 1960, str. 64 (pozie). V této edici vyšlo několik politických prací, jedna Halasova nepublikovaná sbírka několika překladů polských a ruských „revizionistů“.

**Edice „Bohemica Viennensis“**

(Vídeň - cyklostyl).

LISTOPAD František: Tristán, čili zrada vzdělance, Vídeň 1954, str. 24 (esej); SVAČÍK Bedřich: Hranolem vzpomínky, Vídeň 1954, str. 28 (práza); JELÍNEK Ivan: Ulice břeměn, Vídeň 1956, str. 23 (pozie); LISTOPAD František: Svoboda a jiné ovoce Vídeň 1956, str. 50 (pozie). Mimo program vyšla zde Vlachova antologie exilové poesie „ČAS STAVĚNÍ“. Vídeň 1956, str. 54. Autoři: Borová, Čermák, Kavka, Kovtun, Martin, Martinek, Němcová, Pavel Popera, Rutar, Stárková. Strnad, Toman, Zelený, Vlach Antonín.

**Edice „Nový Domov“**

(Toronto - Orgán Masarykova ústavu)

Redigovali Rudolf a Karel Nekola JAVOR Pavel: Daleký hlas, Toronto 1953, str. 128 (pozie); ZLAMAL Miloslav: Exil, Toronto 1953, str. 48 (pozie); HOSTOVSKÝ Egon: Nezvěstný, Toronto 1955, str. 228 (práza); ZLAMAL Miloslav: Keby se járo nevrátilo, Toronto 1957, str. 128 (pozie); HOSTOVSKÝ Egon: Literární dobrodružství českého spisovatele v cizině, Toronto 1966, str. 166 (memoiry); SNIŽEK Jan: Co to je? Toronto 1966, str. 7 (práza); JAVOR Pavel: Kus života težkého, Toronto 1967, str. 504 (román).

**Edice „Satira“**

(Londýn - Vydává Kruh přátele satiry, odpovědný editor Marie Zárubová, literární poradci Stanislav Brzobohatý a Robert Vlach).

BRZOBOHATÝ Stanislav: Smích za železnou oponou, Londýn 1952, str. 36 (satiry); VLACH Robert: Verše pro nikoho, Londýn 1953, str. 48 (verše a aforysm); BRZOBOHATÝ Stanislav: Padní komu padne, Londýn 1952, str. 48 (verše a aforysm); VLACH Robert (ed.): Výbor exilové satiry I., Londýn 1952, str. 54 (satry sborník); HAVLÍČEK F. X.: Lid bez psí kosti, Londýn 1953, str. 60 (prázy); BATA A. Jan: Satiry a aforysm, Londýn 1953, str. 40 (verše a aforysm); KLÁNSKÝ Jan: Cílové č. 147, Londýn 1953, str. 56 (práza); ALFA (Robert Vlach): Zvolil jsem exil, Londýn 1954, str. 52 (práza); BRZOBOHATÝ Stanislav (ed.): Výbor exilové satiry II., Londýn 1954, str. 52 (satry).

Mimo edici:

BRZOBOHATÝ Stanislav: Hornická balada, Londýn 1951, nákladem vlastním, str. 24 (pozie); BRZOBOHATÝ Stanislav: První kopa trny, Londýn 1950, str. 7 (satiry); BRZOBOHATÝ Stanislav: Druhá kopa trny, Londýn 1951, str. 7 (satiry).

**Edice „Zvěrokruh“**

Schongau - vlastním nákladem Jaromíra Měšťana v Německu; zemřel 22. července 1965.

MĚŠŤAN Jaromír: Malá noční hudba, Mnichov 1954, str. 40 (pozie); MĚŠŤAN Jaromír: Sladká jako med, Mnichov 1955, str. 40 (pozie); MĚŠŤAN Jaromír: Útek do Egypta, Mnichov 1957, str. 40 (pozie); MĚŠŤAN Jaromír: Potmekuh svobody, Mnichov 1962, str. 40 (pozie); SOUKUP M. Lumen: Cesta a setkání, Mnichov 1963, str. 40 (pozie).

**VYDAVATELSTVÍ KRUH PŘÁTEL**

**CESKOSLOVENSKÉ KNIHY**

(Chicago).

Většinou nová vydání českých klasiků, Němcová, Rais, Jiřásek atd.

FISCHL Viktor: Hovory s Janem Masarykem, Chicago 1953, str. 130 (memoiry). První vydání v Tel-Avivu r. 1952, str. 116; SLIVA Rudolf: Pozdní ženf, Chicago 1953, str. 88 (pozie).

**SPOLEČNOST PRO VĚDY A UMĚNÍ**

(New York, USA - české publikace) Předseda Publikací komise SVU Dr. Miloslav Rechcigl jr.

MASARYKOVÁ Alice: Hudba v Spillville, New York 1963, str. 20 (esej k odhalení Dvořákova pomníku v New Yorku); ŠEJNOHA Jaroslav: Svědectví a zkazky u umění výtvarného, New York 1963, str. 14 (esej); ZLAMAL Miloslav: Zpěvy z modrých hor, New York 1964, str. 65 (pozie); HOSTOVSKÝ Egon: Tmí noc, New York 1964, str. 208, (práza); JAVOR Pavel: Nedosněno, nedomilováno, New York 1965, str. 104 (pozie); VANEK Vladimír: Knihy povídke, New York - Rím 1965, str. 118 (práza).

**EDICE MORAVIAN LIBRARY**

(New York) - vedi P. Kolda

HERBEN Ivan: (ed.): Za Židem Německem, New York 1957, str. 36 (sborník); HOSTOVSKÝ Egon: Dobročinný večírek, New York 1958, str. 7 (práza); PISTORIUS Jiří (ed.): Padesát let Eagona Hostovského, New York 1958, str. 80 (eseje); MATEJKOVÁ Ladislav: (ed.): Rok 1957, New York 1957, str. 158, kulturní sborník. (Autoři Jakobson, Hrubý, Alice Masaryková, Matějka, Pistorius, Demetz, Tumíř, Zofie I. Johnová, Svatava Pirková-Jakobsonová).

**KNIHY VYDANÉ VLASTNIM NÁKLADEM, V ZANIKLÝCH EDICích A PODOBNÉ**

BENES Vojta: Poslání československých krajů v Americe, New York 1950 Nákladem Newyorských listů, str. 54 (esej); BATA Antonín: Slzy a smíc, Londýn 1953, str. 26, nákladem vlastním. BLÁHA Josef: Výběr z redakčních košů, Toronto 1959, nákladem vlastním, str. 8 (práza); BACKER Benno: Vybrané básně H. Heineho, New York 1961, nákl. vlastním, str. 7 ČEP Jan: Zápisly Jiřího Kleny, Mnichov 1963, Vydali přátele Jana Čepa za podporu Bavorovského ministerstva práce a sociální péče, str. 144 (práza); DEMETZ Petr (ed.): Neviditelný domov, Paříž 1954, Editions Sokolova,

str. 118 (Antologie exilové poesie). Autoři I. Blatný, K. Brusák, J. Dresler, P. Javor, I. Jelinek, Junius, J. Kernet, J. Klan, Fr. Kovářna, Zd. Lederer, Fr. Listopad, J. Měšťan, M. Součkova, M. Tůma, J. Tumíř DVORNÍK František: Svaty Vojtěch, biskup pražský, Chicago 1950, Bohemian Benedictine Press, str. 64 (náh. historický esej). Nové doplněné vydání r. 1967 v Rímě u Křesťanské akademie; GHELFAND Simeon Tě pøedvečer druhého dne (Marxismus a křesťanství), Brusel 1954 (?), nákladem vlastním, str. 178 (esej); HANSMANN Karel: 60 let Baráku, Vídeň 1957, Nakl. Čs. jednoty Barák, str. 30 (sborník); HEIDLER Alexander: Na cestu, Ludwigsburg 1950, Cyrilometodéjská liga v Německu, str. 48 (Modlitby a rozjímání); MORÁKOVÁ Milada, (sborník), Washington 1960. Nákl. Rady svobod. Československa, str. 102; HRADECKÝ Václav Cyril: Písni a snění, Rím 1955, nákladem vlastním, str. 32 (pozie); TOMÁNEK V. Josef: Čas zrady a bojů, New York 1958, nákladem vlastním, str. 80 (pozie); TOMÁNEK V. Josef: V tichu samoty, New York 1957, nákladem vlastním, str. ? (pozie); TOMÁNEK V. Josef: Ozvěny, New York-Mnichov 1963, nákladem vlastním, str. 80 (pozie); TUMA Miroslav: Ústa rodu, New York 1952, edice Newyorských listů, str. ? (pozie); TUMA Miroslav: Léto v Čechách, Chicago 1954 - hudební Československa, str. 309 (učebnice); VÁNOCE 1955 (ed. Pavel Tigrík), New York 1955, vydala Svobodná Evropa, str. 18 (almanach); VELEHRADIC Karel: Beznedžá a naděje, New York 1962, nákladem vlastním, str. 210 (zpomínky); VIČAN Juraj: Sme živí, Paříž 1953, Editions Masaryk, str. 148 (práza); VLACH Robert: Versé z exilu, Stockholm 1950, vydalo Sdružení svobodných Česchoslováků ve Švédsku, str. 16 (pozie); TUMLÍR Jan: Hořká voda, New York 1951, vydala organizace FIF, str. 47 (pozie); UHLÍROVÁ Jarmila: Čítanka, Rím 1965, vydala Rada svobodného Československa, str. 309 (učebnice); VÁNOCE 1955 (ed. Pavel Tigrík), New York 1955, vydala Svobodná Evropa, str. 18 (almanach); VELEHRADIC Karel: Beznedžá a naděje, New York 1962, nákladem vlastním, str. 210 (zpomínky); VIČAN Juraj: Sme živí, Paříž 1953, Editions Masaryk, str. 148 (práza); VLACH Robert: Versé z exilu, Stockholm 1950, vydalo Sdružení svobodných Česchoslováků ve Švédsku, str. 16 (pozie); VOJTEČH Vojtěch: Srdeční doma, Cicero 1961, edice Národ, politika, str. 80 (?) (práza); VOLER J. W.: Putování Evropou do Ríma, Chicago 1957, str. 309 (práza); VRÁZOVÁ Vlasta: Průvodce Prahou, Chicago 1958, Cs. národní rada v Americe, str. 31 (?) (práza); ZÁZVORKA Břetislav: Verše, New York, nákladem vlastním, str. ? (pozie); ZBORIL Petr: Pěšinou exilu, Rakošek 1952, nákladem vlastním, str. 20 (pozie); ZELENÝ Vladimír: Křížení paní notářky, Paříž 1949, nákladem vlastním, str. 24 (fejeton); ZELENÝ Vladimír: Skříň paní notářky, Paříž 1949, nákladem vlastním, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na Chodsku, Cleveland 1966, nákladem vlastním, str. 20 (práza); KOHÁK Miroslav: In Memoriam Luděk Stránský, New York 1952, Kruh přátele Ludka Stránského, str. 50 (sborník); KOTEK Václav: Pod modrou perutí, Chicago, nákl. vlastním (?) str. 86; KOVÁRNA František: Příběhy boje na